ชื่อวิจัย	การศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส	
ผู้ทำวิจัย	นางสาวฤตินันท์ ปรางค์ชัยภูมิ	
	นางสาวณัฐวดี เวินเสียง	
	นางสาวมานิตา มีเชื้อ	
	นางสาวจุฑามาศ เพ่งพิศ	
	นางสาวกัญญารัตน์ ศรีสุข	
ศิลปศาสตรบัณฑิต	สาขาวิชาภาษาไทย	
ปี พ.ศ.	2564	
อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วารี สงนอก	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชญาวี ทองกลาง	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาสของศัลยา สุขะนิวัตติ์ โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร วิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาจากบทละครทั้งหมด 16 ตอน ผลการวิเคราะห์ พบคำโบราณจำนวน 141 คำ ดังนี้

การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกแทนชื่อ แบ่งเป็นการใช้คำเรียกแทนชื่อผู้หญิง คำที่ใช้เรียกแทนชื่อผู้ชาย คำที่ใช้เรียกชื่อได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง คำที่ใช้เรียกชื่อข้าทาส และคำใช้เรียกชื่อคนรัก รวมทั้งสิ้น 25 คำ การใช้คำโบราณที่ใช้บอกเวลา แบ่งเป็นการใช้คำวิธีการนับแบบกำหนดชั่วโมงหรือระบุเวลาที่ชัดเจน วิธีการบอกเวลาในช่วงกลางคืน และการบอกเวลาแบบไม่ระบุเวลาที่ชัดเจน รวมทั้งสิ้น 11 คำ ด้านการใช้คำโบราณเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต แบ่งเป็นการแต่งกายและวิถีชีวิต รวมทั้งสิ้น 5 คำ ด้านการใช้คำโบราณประเภทเครื่องใช้ แบ่งเป็นประเภทเครื่องใช้สำหรับผู้หญิง ประเภทเครื่องใช้สำหรับผู้ชาย ประเภทเครื่องใช้ในครัวเรือน และประเภททรัพย์สินมีค่า รวมทั้งสิ้น 15 คำ ด้านการใช้คำโบราณที่แสดงอาการ แบ่งเป็นการใช้คำแสดงอาการทางใจ และแสดงอาการทางกาย รวมทั้งสิ้น 24 คำ ด้านการใช้คำโบราณที่ใช้เรียกสถานที่ แบ่งเป็นการใช้คำเรียกแทนบ้านและการใช้คำเรียกแทนตลาด รวมทั้งสิ้น 3 คำ ด้านการใช้คำโบราณประเภทอื่น ๆ แบ่งเป็นการใช้คำตอบรับ คำลงท้าย คำถาม คำปฏิเสธ คำอุทาน คำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำสันธาน การเล่นคำ และคำย้ายกลุ่มรวมทั้งสิ้น 58 คำ

คำสำคัญ : คำโบราณ, บทละคร

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยเรื่องการศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วารี สงนอก และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชญาวี ทองกลาง ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย ที่ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อย คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

วิจัยฉบับนี้จะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้หากไม่มีสำนักงานสโมสรนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่อำนวยความสะดวกสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการสืบค้นข้อมูลมาโดยตลอด และขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดาและญาติพี่น้อง ที่คอยสนับสนุนและให้โอกาสในการศึกษา ให้ความรัก ความห่วงใย และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา จึงทำให้รายงานการวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

วิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ประจำปีการศึกษา 2563

ฤตินันท์ ปรางค์ชัยภูมิ และคณะ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ (1)

กิตติกรรมประกาศ (2)

สารบัญ (3)

สารบัญตาราง (5)

บทที่

1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3

ขอบเขตของการวิจัย 3

นิยามศัพท์เฉพาะ 3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 3

2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 4

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้คำโบราณหรือคำพ้นสมัย 4

ความหมายของคำโบราณหรือคำพ้นสมัย 4

ความสำคัญของภาษา 5

แนวคิดเกี่ยวกับบทละคร 6

ความหมายของบทละคร 6

ความเป็นมาของบทละคร 7

องค์ประกอบของบทละคร 8

แนวคิดเกี่ยวกับบทละครบุพเพสันนิวาส 12

ความเป็นมาของบทละคร 12

เนื้อเรื่องย่อ 15

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 17

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

3 วิธีดำเนินการวิจัย 21
รูปแบบการวิจัย 21
แหล่งข้อมูล 21
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 21
การสร้างเครื่องมือ 21
การเก็บรวบรวมข้อมูล 22
การวิเคราะห์ข้อมูล 22
การรายงานผลการวิจัย 22

4 ผลการวิจัย 23
การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกแทนชื่อ 23
การใช้คำโบราณที่ใช้บอกเวลา 24
การใช้คำโบราณเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต 26
การใช้คำโบราณประเภทเครื่องใช้ 27
การใช้คำโบราณที่แสดงอาการ 28
การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกสถานที่ 30
การใช้คำโบราณประเภทอื่น ๆ 30

5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 33
สรุปผลการวิจัย 33
อภิปรายผล 37
ข้อเสนอแนะ 39

บรรณานุกรม 40
ประวัติย่อผู้ทำวิจัย 42

สารบัญตาราง

ตาราง หน้า

4.1 การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกแทนชื่อ 23
4.2 การใช้คำโบราณที่ใช้บอกเวลา 25
4.3 การใช้คำโบราณเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต 26
4.4 การใช้คำโบราณประเภทเครื่องใช้ 27
4.5 การใช้คำโบราณที่แสดงอาการ 29
4.6 การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกสถานที่ 30
4.7 การใช้คำโบราณประเภทอื่น ๆ 31

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ละครไทยมีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยน่านเจ้า ซึ่งเป็นลักษณะการแสดงแบบการละเล่นต่าง ๆ สมัยสุโขทัย ส่วนใหญ่จะเป็นการแสดงระบำ รำ ฟ้อน ต่อมาในสมัยอยุธยาเริ่มปรากฏและมีหลักฐานว่ามีละครรำทั้งหมด 3 ประเภท คือ ละครชาตรี ที่ถือเป็นละครที่เก่าแก่ที่สุด ต่อมาพัฒนาเป็นละครนอก และละครใน สมัยกรุงธนบุรี ถึงแม้เหตุการณ์บ้านเมืองจะยังไม่ปกติจากศึกสงคราม แต่การละครมีทั้งละครผู้หญิงและผู้ชาย เริ่มมีละครเอกชนเกิดขึ้นหลายโรง สมัยรัตนโกสินทร์ การละครมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 2 และรัชกาลที่ 6 ที่ถือเป็นยุคทองของวรรณคดีการละคร ถึงแม้ละครหลวงจะถูกยกเลิกไปในสมัยรัชกาลที่ 3 แต่ละครนอกก็ได้พัฒนาและมีคณะละครแพร่หลายอย่างมาก จนถึงรัชกาลที่ 4 มีเหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับการละครคือ มีการเก็บภาษีละครขึ้นเป็นครั้งแรก เกิดละครรำแบบใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้แก่ ละครดึกดำบรรพ์ ละครพันทาง และละครร้อง สมัยรัชกาลที่ 6 เป็นสมัยที่ศิลปะทางโขนละคร ดนตรีปี่พาทย์ เจริญถึงขีดสุด ทรงตั้งกรมมหรสพขึ้น สมัยรัชกาลที่ 7 ได้มีการโอนศิลปินมาสังกัดที่กรมศิลปากร ต่อมาปัจจุบันวิทยาลัยนาฏศิลป์รับหน้าที่ผลิตครูและศิลปะทางโขนและละคร ในปัจจุบัน และในช่วงรัชกาลที่ 9 จนถึงปัจจุบัน เป็นช่วงเวลาที่ละครเกิดการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ละครเวทีไม่สามารถพบเห็นได้ตามโรงละครตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 หรือไม่ก็ปิดตัวลง เหลือไว้เพียงแค่ละครรำของกรมศิลปากรที่จัดแสดงในโรงละครแห่งชาติ เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์จึงเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้นต่อละครไทย (สุมนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์, 2541, น. 95)

ประเทศไทยได้มีการเปิดสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม ขึ้นเป็นสถานีโทรทัศน์แห่งแรกของประเทศโดยมีละครโทรทัศน์เรื่องแรกคือ สุริยานีไม่ยอมแต่งงาน ของนายประหยัด ศ. นาคะนาท ออกอากาศเมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2499 ละครโทรทัศน์ในยุคนั้นเป็นการแสดงสด ส่วนละครพูดที่แต่งขึ้นใหม่สำหรับแสดงทางโทรทัศน์โดยเฉพาะ เป็นละครสั้นจบในตอน เนื่องจากห้องส่ง (Studio) มีขนาดเล็ก จึงจำเป็นต้องใช้ฉากจำกัด นอกจากนี้นักแสดงยังจำบทละครไม่ได้ จึงต้องมีการบอกบทขณะแสดงด้วย ในช่วงแรกละครโทรทัศน์มีเพียง 6 เรื่อง ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2501 ละครโทรทัศน์เริ่มเฟื่องฟู นักแสดงละครเวทีเริ่มสนใจมาเล่นละครโทรทัศน์มากขึ้น แต่ละสถานีแข่งกันผลิต ละครดี ๆ มาออกอากาศจำนวนมาก แต่กิจการโทรทัศน์ก็เริ่มเสื่อมไปช่วงหนึ่ง เนื่องจากภาพยนตร์เรื่องยาวกลับมานิยมอีกครั้ง และละครโทรทัศน์กลับมามีความนิยมอีกครั้งเมื่อมีการใช้เทป ในการบันทึกภาพแทน ไทยทีวีสีช่อง 9 หรือช่อง 4 เดิมมีการจัดละครโทรทัศน์

มากกว่าช่องอื่น ๆ ออกอากาศตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ ในลักษณะละครน้ำเน่าของสหรัฐอเมริกา โดยละครเรื่องทัดดาวบุษยา เมื่อ พ.ศ. 2519 ได้รับความนิยมอย่างมาก หลังจากนั้นก็มีการผลิตละครแนวนี้มากขึ้น ต่อมาในช่วง พ.ศ. 2523 คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) ได้มีคำสั่งให้งดออกอากาศในช่วงเวลา 18.30-20.00 น. เพื่อให้ประหยัดพลังงาน กบว. ได้ขอความร่วมมือกับสถานีโทรทัศน์ให้เสนอรายการของไทยแทนรายการต่างประเทศในช่วงเวลาหลังข่าว 20.00 น. ทำให้ละครไทยกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้ง จึงมีละครโทรทัศน์ในช่วงหลังข่าว 20.00 น. กันทุกช่อง โดยเฉพาะช่อง 3 ที่ผลิตละครโทรทัศน์ที่สร้างชื่อเสียงและสร้างรายได้มากมาย เช่น นาคี กรงกรรม หนึ่งด้าวฟ้าเดียว ทองเนื้อเก้า ทุ่งเสน่ห์หา ทองเอกหมอยาท่าโฉลง กลิ่นกาสะลอง เป็นต้น และเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2561 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ได้นำเสนอละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส ซึ่งดัดแปลงมา จากนวนิยาย เป็นบทประพันธ์ของ รอมแพง และได้นักเขียนบทละครโทรทัศน์ชาวไทยที่มีชื่อเสียงอย่าง คุณศัลยา สุขะนิวัตติ์ มาเปลี่ยนตัวหนังสือในบทประพันธ์ของรอมแพง ให้กลายมาเป็นบทละครโทรทัศน์ที่ทำให้ตัวละครทุกตัวมีเสน่ห์ผู้คนหลงรัก จนทำให้ละครเรื่องบุพเพสันนิวาสกลายเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นละครที่มียอดผู้ชมสูงที่สุดในประเทศไทย ส่งผลให้ละครเรื่องนี้ได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมายในปี พ.ศ. 2561 (ชไมพร, 2544, ออนไลน์)

ละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส เป็นบทประพันธ์ของ ศัลยา สุขะนิวัตติ์ โดยได้นักแสดงมากความสามารถอย่าง เบลล่า ราณี และ โป๊ป ธนวรรต มารับบทเป็นตัวละครเอกในการดำเนินเรื่อง โดยเรื่องราวเกิดขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ออกแนวพีเรียด (Period) ที่มีความโรแมนติก มีหลายอรรถรส นอกจากนี้ยังมีตัวละครที่สามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างสอดคล้องและกลมกลืนกันเป็นอย่างมาก เนื้อหาของละครทิ้งท้ายชวนให้ผู้คนอยากติดตามอยู่ทุกฉาก จนทำให้ละครกลายเป็นที่นิยมและเป็นที่พูดถึงของคนทุกช่วงวัย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เรตติ้งของละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ได้รับความนิยมสูงสุดตั้งแต่ประเทศไทยเข้าสู่ยุคทีวีดิจิทัล (Digital) เมื่อปี พ.ศ. 2558 เป็นเหตุให้สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 นำละครเรื่อง บุพเพสันนิวาสกลับมาฉายซ้ำอีกครั้งในระยะเวลาห่างกันเพียงแค่ 1 ปี จนทำให้ทีมผู้จัดละครได้นำบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาสมาดัดแปลงเพื่อทำเป็นภาพยนตร์ และมีการบวงสรวงเปิดกล้องไปเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ที่ผ่านมา (สุริโย พรมโชติ, 2561, ออนไลน์)

ดังนั้นคณะผู้วิจัยที่ได้รับชมละครเรื่องบุพเพสันนิวาส จึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ทั้งนี้เพื่อศึกษาและเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้คำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ของศัลยา สุขะนิวัตติ์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านข้อมูล
   1.1 บทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ของศัลยา สุขะนิวัตติ์ จำนวน 16 ตอน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
   2.1 การใช้คำโบราณ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

คำโบราณ หมายถึง คำที่เชื่อว่ามีใช้อยู่ในสมัยโบราณ และคำเหล่านี้ตกทอดมาถึงภาษาลูกหลานในปัจจุบัน นี้อาจจะออกเสียงผิดเพี้ยนกันไปบ้าง ปัจจุบันไม่มีกฎเกณฑ์ใด ๆ ที่จะสามารถบอกเราได้ว่า "เสียง" และ "ความหมาย" ของคำโบราณนี้ต้องแตกต่างกันมากน้อยเพียงใดจึงจะยอมรับว่าเป็นคำ ๆ เดียวกัน ผู้เปรียบเทียบจะต้องใช้วิจารณญาณของตนเองเข้าช่วย สิ่งหนึ่งที่อาจช่วยได้ ก็คือ คำประเภทนี้จะต้องไม่เป็นคำที่เพิ่งเกิดขึ้นในวัฒนธรรมใหม่ และคำเหล่านี้ไม่ใช่เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น

บทละคร หมายถึง บทประพันธ์ที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นพาหะในการนำเสนอเรื่องราว ความคิดของผู้ประพันธ์ต่อผู้ชมในรูปแบบของการแสดง และบทละครมิได้เขียนขึ้นสำหรับแสดงให้คนดูแต่เป็นเพียงองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดอันหนึ่งของละคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ที่แสดงให้เห็นถึงประวัติความเป็นมาของการใช้ภาษาตั้งแต่อดีตจนพัฒนามาถึงปัจจุบัน และความสามารถทางด้านวรรณศิลป์ของผู้แต่งเป็นบทละคร

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละคร เรื่องบุพเพสันนิวาส คณะผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับ การใช้คำโบราณ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งองค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งได้กล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้คำโบราณหรือคำพ้นสมัย
2. แนวคิดเกี่ยวกับบทละคร
3. แนวคิดเกี่ยวกับบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้คำโบราณหรือคำพ้นสมัย

คำโบราณ (Cognate) เป็นคำที่เชื่อว่ามีใช้อยู่ในสมัยโบราณ และคำเหล่านี้ตกทอดมาถึงภาษาลูกหลานในปัจจุบัน อาจจะออกเสียงผิดเพี้ยนกันไปบ้าง ปัจจุบันไม่มีกฎเกณฑ์ใด ๆ ที่จะสามารถบอกเราได้ว่า “เสียง” และ “ความหมาย” ของคำโบราณนี้จะต้องแตกต่าง กันมากน้อยเพียงใดจึงจะยอมรับว่าเป็นคำ ๆ เดียวกัน ผู้เปรียบเทียบจะต้องใช้วิจารณญาณของตนเองเข้าช่วย สิ่งหนึ่งที่อาจช่วยได้ ก็คือ คำประเภทนี้จะต้องไม่เป็นคำที่เพิ่งเกิดขึ้นในวัฒนธรรมใหม่ และคำเหล่านี้ไม่ใช่เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น (วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ 2519, น. 138) ดังนั้นการศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละคร เรื่องบุพเพสันนิวาส คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการใช้คำโบราณหรือคำพ้นสมัย ประกอบไปด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. ความหมายของคำโบราณหรือคำพ้นสมัย

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2519, น. 138) ได้ให้ความหมายของคำโบราณ ไว้ว่าเป็นคำที่เชื่อว่ามีใช้อยู่ในสมัยโบราณ และคำเหล่านี้ตกทอดมาถึงภาษาลูกหลานในปัจจุบัน คำเหล่านี้อาจจะออกเสียงผิดเพี้ยนกันไปบ้าง บางครั้งความหมายของคำก็อาจเพี้ยนไปบ้าง ในภาษาปัจจุบันไม่มีกฎเกณฑ์ ใด ๆ ที่สามารถจะบอกเราได้ว่า “เสียง” และ “ความหมาย” ของคำโบราณนี้จะต้องแตกต่างกันมากน้อยเพียงใดจึงจะยอมรับว่าเป็นคำ ๆ เดียวกัน ผู้เปรียบเทียบจะต้องใช้วิจารณญาณของตนเองเข้าช่วย สิ่งหนึ่งที่อาจช่วยได้ ก็คือ คำประเภทนี้จะต้องไม่เป็นคำที่เพิ่งเกิดขึ้นในวัฒนธรรมใหม่ และคำเหล่านี้ไม่ใช่เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น

เสฐียรโกเศศ (2522, น. 16-17) ภาษาปัจจุบันและภาษาโบราณ แม้ในภาษาเดียวกันก็ไม่เหมือนกัน จะเห็นได้จากภาษาในศิลาจารึก มีบางคำซึ่งในปัจจุบันนี้มีเสียงเป็นอีกอย่างหนึ่ง บางคำก็เลิกใช้แล้ว บางคำก็มีคำแปลเป็นอีกอย่างหนึ่ง

ประทีป วาทิกทินกร (2514, น. 9) ได้ให้ความหมายของคำโบราณไว้ว่า เป็นคำที่ใช้กันในสมัยก่อนซึ่งปัจจุบันเลิกใช้ไปแล้วหรือมิฉะนั้นก็ไม่ได้ใช้กันโดยทั่วไปยังคงใช้กันเป็นบางคนบางกลุ่มเท่านั้นเช่น ลางที แล อยู่ข้างจะ จำเดิมแต่ เป็นต้น

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2519, น. 127) กล่าวถึงภาษาโบราณว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงทางไวยากรณ์สำหรับภาษาไทย ถ้าจะเปรียบการเรียงคำในจารึกต่าง ๆ กับภาษาไทยในปัจจุบันจะเห็นว่าใกล้เคียงกันมาก แสดงว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านนี้เกิดขึ้นมากนัก สิ่งที่ต่างกันมากเห็นจะได้แก่ความหมายของคำ และคำซึ่งไม่มีใช้ในปัจจุบัน ถ้าเรียงภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ในปัจจุบันเข้าด้วยกันก็พบว่าเป็นทำนองเดียวกัน คือไม่มีความแตกต่างในการเรียงคำ จะมีบ้างก็เล็กน้อยในคำประสม เช่น ส้มตำ, ไก่ย่าง, และ ปลายข้าว ในภาษาไทยกลางเรียงเป็น ตำส้ม, ย่างไก่, และ เข้าปายในภาษาไทยถิ่น เป็นต้น เป็นที่น่าสังเกตว่าในภาษาไทยโบราณบางครั้งมีการใช้ตัวเลขนำหน้าคำนามซึ่งต่างจากปัจจุบันคือคำนามจะนำหน้าตัวเลขแล้วตามด้วยคำลักษณะนาม เช่น นางฟ้า 2 องค์, ม้า 10 ตัว แต่ในภาษาโบราณมีการใช้ 2 นางฟ้า และ 10 ม้า

จากความหมายของคำโบราณ หรือคำพ้นสมัยข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า คำโบราณหมายถึง คำที่ไม่ใช่คำที่เพิ่งเกิดขึ้นในวัฒนธรรมใหม่ ๆ และเป็นคำที่อยู่ในสมัยโบราณ ซึ่งคำเหล่านี้ตกทอดมาถึงภาษาลูกหลานในปัจจุบัน อาจจะออกเสียงผิดเพี้ยนกันไปบ้าง ในบางครั้งความหมายของคำก็อาจเพี้ยนไปตามกาลเวลา ซึ่งในปัจจุบันจะพบว่ามีคำโบราณบางคำที่เลิกใช้ไปแล้วหรือไม่ได้ใช้กันโดยทั่วไป แต่ยังคงใช้กันเป็นบางคนบางกลุ่มเท่านั้น

2. ความสำคัญของภาษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2541, น. 73) ได้ให้ความสำคัญของภาษา ไว้ว่า การรู้ภาษาและการอ่านเขียนได้นั้น เป็นประโยชน์อย่างมากประการ หนึ่ง ทำให้สะดวกในการติดต่องานกับทางราชการ หรือติดต่อสื่อสารกับผู้ปฏิบัติและใช้ในการพัฒนางาน ต่างๆไว้มากมาย และความรู้ความเข้าใจในสิ่งเหล่านี้ สามารถนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ ตามที่ต้องการได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ภาษาไทยเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด รวมทั้งคุณธรรมความดีทุกอย่าง และภาษาเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสาร ซึ่งเป็นการพูด การฟัง การอ่าน เพื่อให้เกิดความ เข้าใจตรงกัน

ณัฐ ภมรประวัติ (2534, น. 38) ได้ให้ความสำคัญของภาษา ไว้ว่า ภาษาไทยคือความจำเป็นในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร วิทยาการ และเทคโนโลยีต่าง ๆ มาเป็นภาษาไทยเพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้อันจะนำไปใช้ในการพัฒนาวิทยาการในประเทศมีมากขึ้น เกิดผลกระทบให้การใช้ภาษาไทยได้รับอิทธิพลจากภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น อาจเป็นแนวทางให้ภาษาไทยพัฒนาไปอย่างไม่ถูกต้องตรงตามระเบียบแบบแผน ถ้าเราไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษาไทยทั้ง

ภาษาพูดและภาษาเขียนให้ถูกต้องแล้วภาษาไทยก็จะเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ในที่สุดอาจไม่เหลือรูปรอยเดิมไว้ให้ลูกหลานไทยได้ชื่นชมและภาคภูมิใจในภาษาไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติ

วิสุทธิ์ บุษยกุล (2541, น. 37) ได้ให้ความสำคัญของภาษา ไว้ว่า ในวิชาการหลายสาขาหลายแขนง แต่หลายคนในจำนวนนี้ไม่รักและไม่เทิดทูนภาษาไทย นักวิชาการ นักบริหารและนักการเมืองที่ถือว่าตนมีการศึกษาดีหลายท่านออกเสียงตัว ร ไม่เป็น ออกเสียงตัว ร กับตัว ล เหมือนกัน อ่านอักษรที่มี ร ล กล้ำไม่เป็น ถ้าคนไทยที่ได้รับการศึกษาสูงแล้วยังคิดอย่างนี้และออกเสียงภาษาไทยแบบนี้ก็อดเกรงไม่ได้ว่าภาษาไทยคงจะวิบัติเลวร้าย ยิ่งกว่านี้มากในไม่ช้าและถ้าครูบาอาจารย์ที่สอนภาษาไทยไม่ช่วยกัน ภาษาไทยจะเสื่อมลงไปเป็นลำดับ

ทักษิณ ชินวัตร (2544, น. 16) ได้ให้ความสำคัญของภาษา ไว้ว่า ภาษาไทยมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากภาษาของชาติอื่น คนไทยทุกคนควรใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์มาตรฐานทั้งการออกเสียงหนัก เบา จังหวะและตัวควบกล้ำ และขอให้ทุกคนตระหนักอยู่เสมอว่า “การรักษาภาษาไทย คือการรักษาชาติ”

จากความสำคัญข้างต้น คณะผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ภาษาไทยคือความจำเป็นในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร วิทยาการ และเทคโนโลยีต่าง ๆ คนไทยทุกคนควรใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งการออกเสียงหนัก เบา จังหวะ และตัวควบกล้ำ อักษรที่มี ร ล ถ้าหากเราไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษาไทยทั้งภาษาพูด และภาษาเขียนให้ถูกต้องอาจทำให้ภาษาไทยเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ จนเสื่อมลงไปในที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับบทละคร

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับบทละครจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาความหมายและความเป็นมาของบทละคร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา และนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

1. ความหมายของบทละคร

พจนานุกรม (2554, ออนไลน์) ได้ให้ความหมายว่า บท หมายถึง คำประพันธ์ที่เขียนขึ้นสำหรับเล่นละครมีทั้งบทร้องและบทเจรจา เช่น บอกบท เขียนบท หรือ ข้อความเรื่องหนึ่ง ๆ หรือตอนหนึ่ง ๆ

ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรม (2525, น. 703) ได้ให้ความหมายว่า ละคร (Drama) ตามพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน หมายถึง การมหรสพอย่างหนึ่ง เล่นเป็นเรื่องราวต่าง ๆ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, น. 1043) ได้ให้ความหมายว่า “ละคร” หมายถึง “การแสดงประเภทหนึ่ง ผู้แสดงเรียกว่า ตัวละคร มีเวทีหรือสถานที่ใช้ในการแสดง มีบทให้ตัวละครแสดงตามเนื้อเรื่อง โดยมากมีดนตรีประกอบมีลักษณะแตกต่างกันออกไปหลายชนิด”

สุมนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์ (2537, น. 5) ได้ให้ความหมายว่า “ละคร” หมายถึง การแสดงที่ผูกเป็นเรื่องซึ่งได้รับสืบทอดมาจากกรีก อียิปต์ จีน มนุษย์ทุกเชื้อชาติย่อมมีการแสดงละคร ความหมายโดยทั่ว ๆ ไปหมายถึงว่า สิ่งใด ๆ ก็ตามจะปรากฏเรื่องราวที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ความบันเทิงใจแก่มนุษย์ได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์ได้แสดงธรรมชาติของตนออกมาให้ปรากฏเป็นการกระทำ หรือสิ่งใดทำไปแล้วและมีการแสดงซ้ำอีกครั้งหนึ่ง หมายความว่า “ละคร” ได้เริ่มแล้ว ความหมายนั้น ๆ หมายถึงสิ่งที่กระทำ หรือแสดงสำหรับละครไทย พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานแปลคำว่า “ละคร” ไว้ว่า การมหรสพอย่างหนึ่งซึ่งมักจะเล่นเป็นเรื่องราวต่าง ๆ หมายความว่า “ละคร” จะต้องเป็นเรื่องจึงจะเป็นละคร แม้จะใช้ท่ารำก็ต้องเป็นเรื่อง ซึ่งต่างจากคำว่า “ระบำ” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานแปลว่า “การฟ้อนรำเป็นชุดกัน”

ฐิติรัตน์ เกิดหาญ (2558, น. 173) ละคร คือการแสดงเลียนแบบชีวิต โดยมีการร้องรำทำเพลงประกอบ สามารถแยกออกได้เป็น 2 ความหมาย คือ 1.ความหมายกว้าง หมายถึงการละเล่นที่แสดงกิริยาท่าทาง จะเป็นการเต้น การรำ หรือระบำต่างๆ ก็เรียกว่า ละคร 2.ความหมายเฉพาะหลักวิชา หมายถึง การแสดงที่ต้องมีเนื้อเรื่องเป็นหลักสำคัญ ได้แก่ โขน ละคร ลิเก เป็นต้น คำว่า “ละคร” เมื่อรวมกับคำว่า “การ” จะมีความหมายกว้างออกไปอีกมาก แต่เมื่อนำคำว่า “ไทย” มาต่อท้ายเป็น “การละครไทย” จะมีความหมายว่า การฟ้อนหรือการแสดงอย่างไทยที่ประกอบด้วยเรื่องราว

สดใส พันธุมโกมล (2531, น. 11) กล่าวว่า ละคร คือ การแสดงที่เป็นเรื่องซึ่งจัดเสนอต่อผู้ชม ณ สถานที่แสดงแห่งใดแห่งหนึ่ง ฉะนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ละคร จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ เรื่องหรือบทละคร การแสดง และผู้ชม

จากแนวคิดเกี่ยวกับบทละคร คณะผู้วิจัยได้ให้ความหมายของบทละครว่า บทละคร หมายถึง คำประพันธ์ที่ให้ผู้อ่านบท ใช้ในการแสดงที่เป็นเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่มนุษย์ ซึ่งเรื่องราวนั้นจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสังคม การละครจึงเป็นเครื่องมือที่เป็นศิลปะอย่างหนึ่งทำให้เราเข้าใจถึงชีวิตจิตใจของมนุษย์ทั้งของตนและผู้อื่น

2. ความเป็นมาของบทละคร

สิทธิประนารีรัตน์ (ม.ป.ป.) ได้อธิบายว่า การเขียนบทละครในไทยกำเนิดขึ้นตั้งแต่สมัยสุโขทัย นับตั้งแต่ไทยได้ตั้งถิ่นฐานในแหลมอินโดจีน และได้ก่อตั้งอาณาจักรไทยขึ้น จึงเป็นการเริ่มต้นยุคแห่งประวัติศาสตร์ไทย ที่ปรากฏ หลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร กล่าวคือ เมื่อไทยได้สถาปนาอาณาจักรสุโขทัยขึ้น และหลังจากที่ พ่อขุนรามคำแหง มหาราช ได้ประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้แล้ว นับตั้งแต่นั้นมาจึงปรากฏหลักฐานด้าน ดนตรีไทย ที่เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งในหลักศิลาจารึก หนังสือวรรณคดี และเอกสารทางประวัติศาสตร์ ในแต่ละยุค ซึ่งสามารถนำมาเป็นหลักฐาน

ในการพิจารณา ถึงความเจริญและวิวัฒนาการของ ดนตรีไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นต้นมา โดยบทเป็นการกำหนดเนื้อเรื่อง เป็นการกำหนดการเชื่อมโยงเหตุการณ์ และตัวละครต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยผ่านกระบวนการ ค้นหา รวบรวมจัดเรียบเรียง และตกแต่งปรับเข้าร่วมกัน ดั้งนั้น นักเขียนบทจึงต้องเป็นบุคคลพิเศษ ต้องเป็นนักอ่าน นักคิด นักวิชาการ นักฝัน และนักเขียน ในเวลาเดียวกัน ไม่มีใครบอกได้ว่าควรเขียนอย่างไร หรือจะต้องทำอย่างไร การเขียนบทเป็นลักษณะพิเศษของแต่ละคน การเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์ คือ ตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจจากความข้างต้น

สินียา ไกรวิมล (2545, น. 2) ได้อธิบายว่า บทละคร เป็นรายการโทรทัศน์ที่กำเนิดขึ้นพร้อมกับการก่อตั้งสถานีโทรทัศน์แห่งแรกขึ้นใน ประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2498 ที่สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง 4 บางขุนพรหม ในยุคแรกละคร โทรทัศน์เป็นการนำการแสดงในรูปแบบละครเวทีที่เคยได้รับความนิยมมาแสดงสดในโทรทัศน์ โดยนำเรื่องราวมาจากละครเสภา ละครอิงประวัติศาสตร์ หรือละครพูดพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6 ยุคเฟื่องฟูของละครโทรทัศน์เกิดจากที่นักแสดงละครเวทีเริ่มเข้ามาในวงการโทรทัศน์มากขึ้น จึงทำให้มีคณะละครโทรทัศน์เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ต่อมาสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 มีการบุกเบิกด้านละครมากขึ้น โดยมีการนำเรื่องราวจากละครเวทีภาพยนตร์และเรื่องราวที่แต่งขึ้นใหม่มาใช้เป็นบทละครโทรทัศน์โดยมีการแข่งขันกันผลิตละครเพื่อนำมาออกอากาศ

3. องค์ประกอบของบทละคร

วีณา วีสเพ็ญ (2549, น. 19) ได้อธิบายว่า การละครมีองค์ประกอบเช่นเดียวกับกระบวนการสื่อสารทั้งหลายนั่นคือ ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร สื่อ และผู้รับสาร ซึ่งขยายความได้ดังนี้

3.1 ผู้ส่งสาร การละครเป็นการสื่อสารชนิดหนึ่ง หมายความว่า ในละครเรื่องหนึ่ง ๆ ผู้เขียนบทละครย่อมต้องการสื่อบางสิ่งบางอย่างมายังผู้ชมเสมอ ซึ่งประกอบด้วยสารทางอารมณ์ที่อาจเป็นความบันเทิง ความเศร้า ความดีใจ ความรันทด ความผิดหวัง ความร่าเริง ความใฝ่ฝัน ฯลฯ ที่ผู้เขียนแสดงออกเป็นเนื้อหาสาระในบทละคร ถ้าผู้เขียนและผู้แสดงสามารถถ่ายทอดได้ดีผู้อ่านย่อมสามารถรับรสแห่งอารมณ์ ความรู้สึกนั้นได้และอาจพลอยรื่นรมย์ ผิดหวัง เศร้าเสียใจ ทดท้อและอื่น ๆ ประหนึ่งว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับตนเอง แต่ขณะเดียวกันสารหนึ่งที่ปรากฏเด่นชัดในละครและคู่ขนานมากับสานทางอารมณ์ก็คือ สารที่เป็นความคิด หรือสาระต่าง ๆ ที่มากับการละครอยู่เสมอ เพราะละครเป็นการเลียนแบบ หรือสะท้อนเรื่องราวแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งของมนุษย์มายังผู้ชม ความคิด อันเป็นสารที่ปรากฏละครก็คือ ความคิดเกี่ยวกับมนุษย์และพฤติกรรม ของมนุษย์แต่ละยุคสมัย ดังนั้นการส่งสารในละครไม่ว่า สารทางอารมณ์ หรือสารทางความคิดย่อมประกอบด้วย วิธีการส่งสาร ในการแสดงละครหมายถึง วิธีการแสดงชนิดต่าง ๆ นั่นเอง บางครั้งผู้เขียนบทละครต้องการสื่อให้เห็นว่า การต่อสู้ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ต้องอาศัยทั้งความเข้มแข็ง อดทน ความมุ่งมั่นอย่าง

จริงจังของมนุษย์ โดยมีความถูกต้องตามทำนองคลองธรรมเป็นแกนกลาง วิธีการสื่อของละครแต่ละชาติอาจแสดงออกไม่เหมือนกัน บางครั้งอาจแสดงเป็นละครร้อง ละครพูด ซึ่งอาจเสนอเนื้อเรื่องอย่างง่าย ๆ เข้าใจชัดเจน แต่บางครั้งอาจใช้วิธีการแสดงที่ให้ผู้ชมตีความและต้องใช้ความคิดไปพร้อมกับการดูละคร โดยอาจใช้วิธีการแสดงแนวสัญลักษณ์ (Symbolic Drama) ที่ทุกอย่างอาจนำเสนอโดย ท่าทางที่ประดิษฐ์ขึ้น การให้สีเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย บางทีแทบไม่มีการเจรจา และสื่อด้วยวิธีการอื่นแล้วแต่นักการละครจะคิดขึ้น อันเป็นการแสดงเชิงทดลอง ซึ่งมักมีอยู่ในแต่ละยุคสมัย ดังนั้นการส่งสารในการละครจึงมีองค์ประกอบ คือเรื่องหรือบทละคร เป็นองค์ประกอบแรก การแสดงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญลำดับถัดมาซึ่งในบทละครเรื่องหนึ่ง ๆ ย่อมประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ได้แก่ โครงเรื่อง ตัวละคร ความคิดที่ปรากฏ ภาษาที่ใช้ในละคร เสียงประกอบภาพต่าง ๆ ทั้งหมดที่ปรากฏบนเวที

3.2 การแสดง ถือว่า เป็นการสื่อสิ่งที่ผู้เขียนบทละครเสนอมายังผู้ชมผู้แสดง และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่บนเวที จึงเป็นสื่อสำคัญที่จะทำให้สารที่ผู้เขียนบทละครต้องการส่งมายังผู้ชม ปรากฏผลตามที่ต้องการหรือไม่ การแสดงนั้นประกอบด้วยตัวผู้แสดง ซึ่งต้องศึกษาบทละครอย่างถ่องแท้ เพื่อความเข้าใจความหมายและพฤติกรรมของตัวละครแต่ละตัว บทบาทและความสัมพันธ์ของตัวละครที่มีต่อกัน พร้อมกันนั้นต้องฝึกการตีความบทละครออกมาเป็นกิริยาท่าทางเพื่อให้คนดูรับสารที่ต้องการสื่อจากการดูการแสดง การใช้เสียงหรือภาษาและพิจารณาจากองค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ การจัดฉาก การแต่งกาย และองค์รวมของการนำเสนอของละครซึ่งมีวิธีการนำเสนอหลายแบบ

3.3 ผู้ชม ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ขาดไม่ได้ของการแสดงละคร เพราะถ้าศึกษาประวัติของการละคร และศิลปะการแสดงหรือการเล่นชนิดต่าง ๆ แล้ว ล้วนแต่มีผู้ร่วมในกิจกรรมสองกลุ่ม คือมีผู้เล่นและผู้ร่วมเล่น ปัจจุบันเรียกว่า ผู้ดูหรือผู้ชม จากการศึกษาบ่อเกิดของการแสดงละครที่กล่าวมาแล้ว และการละเล่นต่าง ๆ ในสมัยก่อน เกิดจากความเชื่อในพลังของพระเจ้าจึงเป็นการแสดงออกเพื่อความอุดมสมบูรณ์หรือความมั่งคั่งและความมั่นคงในชีวิต ดังนั้นผู้ชมการละเล่นระบำ รำ ฟ้อน หรือละครในระยะแรกจึงไม่ได้มีเป้าหมาย ที่ผู้ชมซึ่งเป็นมนุษย์แต่เป็นเทพเช่น เทพโอสิริส เทพไดโอนีซัส พระยาแถน หรือเทวดาที่แต่ละชนเผ่าเคารพนับถือในระยะหลังเมื่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนไป พร้อมกับความเจริญทางวิทยาศาสตร์มีมากขึ้นเรื่อย ๆ ความสำคัญของพิธีกรรมและความเชื่อค่อย ๆ ลดลงเรื่อย ๆ การละเล่นในพิธีกรรมค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนเป็นการแสดงเพื่อความสนุกสนานของผู้เล่น และผู้ชมก็เปลี่ยนจากเทพมามุ่งที่ผู้ชมที่เป็นมนุษย์ด้วยกันเองจนนานเข้าก็แทบจะหลงลืมเค้าดั้งเดิมว่าการละเล่นนั้น ๆ เคยมีความหมายสำคัญอันขลังและศักดิ์สิทธิ์มาก่อน การแสดงบางอย่างก็กลายมาเป็นการแสดงเพื่อความสนุกสนานอย่างเดียวในตอนหลัง

อย่างไรก็ตามในเมืองไทยของเรา การเล่นละคร หรือการฟ้อนรำเพื่อการสื่อสารกับเทวดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใช่ว่าจะเลือนหายไปเสียทีเดียว ยังมีปรากฏอยู่บ้างตามศาลหลักเมืองในบางแห่งทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ศาลพระพรหม พระธาตุเจดียสถานที่สำคัญ เช่น วัดพุทธโสธร จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นการรำหรือแสดงละครแก้บน

สุมนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์ (2541, น. 6) ได้อธิบายว่า องค์ประกอบที่เป็นลักษณะของการประกอบสร้างละคร โดยมีทั้งหมด 4 ประการ คือ

1. ต้องมีเรื่อง (Story) ผู้ชมการแสดงจะรู้เรื่องได้โดยวิธีฟังบทเจรจาของตัวละคร ละครจะมีคุณค่าได้ ก็อยู่ที่ผู้ประพันธ์บทจะต้องมีความสามารถในเชิงกวีโวหาร แสดงออกซึ่งลักษณะนิสัยของตัวละครในวรรณคดี เรื่องนั้น ๆ

2. ต้องมีเนื้อหาสรุป (Subject) หมายถึง เนื้อหาสรุปเกี่ยวกับความต้องการนั้น ๆ เช่น ความรักชาติ หรือแนวคิด (Theme) ที่ก่อให้เกิดสติปัญญา สอนคติธรรม เช่น ธรรมะย่อมชนะอธรรม ทำดีย่อมได้ดี การช่วย เปลื้องทุกข์ ความรักเป็นทุกข์ เป็นต้น

3. นิสัยตัวละคร (Characterization) จะต้องตรงกับเนื้อหาสรุป บุคลิกลักษณะ กิริยาท่าทาง ต้อง ตรงกับนิสัยตัวละครในเรื่อง

4. บรรยากาศ (Atmostphere) หมายถึง การสร้างบรรยากาศรอบ ๆ ที่เกี่ยวกับตัวละคร จะต้อง กลมกลืนกับการแสดงของตัวละคร ซึ่งบรรยากาศจะช่วยให้ผู้ชมละครมีความรู้สึกคล้อยตามไปกับเรื่องได้ เช่น บรรยากาศแจ่มใส เศร้า ดุเดือดในฉากต่อสู้ ฉะนั้นการสร้างบรรยากาศให้กับตัวละคร จึงเป็นกลวิธีสำคัญอย่างหนึ่งของบทละคร

นพมาศ แววหงส์ (2550, น. 4-10) กล่าวว่า อริสโตเติล ปราชญ์ชาวกรีกในศตวรรษที่ 4 ก่อนคริสต์ศักราช กล่าวในหนังสือกวีศาสตร์ (Poetics) ว่าละคร ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ส่วน โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ คือ โครงเรื่อง ตัวละคร ความคิด ภาษา และเสียง

1. โครงเรื่อง โดยทั่วไปมีส่วนประกอบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 การกระทำในละคร ลักษณะสำคัญของการละคร จะเสนอเรื่องราวออกมาในรูปแบบการกระทำ ไม่ใช่การบรรยายหรือการเล่าเรื่องที่เกิดขึ้น แล้วตัวละครคุยกัน ต้องมีการบอกความต้องการ ของการคุยหรือความขัดแย้งของตัวละครหลักกับตัวละครฝ่ายตรงข้าม นำไปสู่ความต้องการหลักของตัวละคร

1.2 การปูพื้น เป็นการเปิดฉากของละคร ผู้ชมจะยังไม่รู้ว่าละครเรื่องนี้เกี่ยวกับอะไร ตัวละครเป็นใครบ้าง มีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างไร อยู่ในสภาพแวดล้อมแบบไหน มีความคิดความอ่านอย่างไร มีความต้องการอะไร มีอะไรเกิดขึ้นก่อนหน้านั้น จึงจำเป็นต้องมีการปูพื้น เพื่อให้รู้ถึงภูมิหลังและความเป็นมาของเรื่องราวและตัวละครก่อนที่จะดำเนินไปข้างหน้า

1.3 การเตรียมเรื่อง เป็นการวางเรื่องก่อนจะไปถึงเหตุการณ์จริง ตัวละครต้องมีความน่าเชื่อถือต่อเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น คนดูจะสามารถหวนละลึกถึงและเข้าใจได้ต่อจุดหักเหที่เกิดขึ้น หรือการตัดสินใจของตัวละครที่อาจจะเกิดขึ้น

1.4 จุดเริ่มเรื่อง คือช่วงเวลา ณ จุดที่นักเขียนจับมาเป็นตอนเริ่มต้นของการกระทำในละคร ก่อนที่จะพัฒนาเรื่องต่อไปในทิศทางที่วางไว้ นักเขียนอาจเลือกใช้จุดเริ่มต้นช้าหรือจุดเริ่มเรื่องเร็วก็ได้ ขึ้นอยู่กับการวางโครงเรื่อง

1.5 เหตุการณ์กระตุ้น คือ สิ่งที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ตัวละครประสบปัญหาที่จะต้องสะสางหรือแก้ไขต่อไป เหตุการณ์กระตุ้นมักจะนำไปสู่ปัญหาหลักของละครเรื่อง

1.6 ความยุ่งยาก เหตุการณ์กระตุ้น คือ แรงผลักดันแรงใหม่ที่เข้ามาสู่เรื่อง และมีผลต่อทิศทางในการดำเนินเรื่อง

1.7 การค้นพบ ในระหว่างเหตุการณ์ การค้นพบของตัวละครจะมีผลให้ตัวละครตัดสินใจทำการอย่างไรอย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้เรื่องราวของละครดำเนินต่อไปหรือถึงจุดลงเอยได้

1.8 จุดสูงสุด ช่วงขณะที่ความตึงเครียดขึ้นไปถึงจุดสูงสุดในละคร บทละครส่วนมากจะมีการดำเนินเรื่องที่มีความตึงเครียดมากขึ้นเรื่อย ๆ จนนำไปสู่จุดสุดยอดของเรื่อง

1.9 จุดวิกฤต หมายถึง ช่วงเวลาที่ตัวละครต้องตัดสินใจเลือกทางเดินต่อไปข้างหน้า การตัดสินใจนี้มันจะมีผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงตามมา

1.10 การคลี่คลาย เป็นการแก้หรือสร้างปุ่มความยุ่งยากที่ขมวดเข้าไว้ก่อนหน้านั้น และแสดงให้เห็นผลสุดท้ายของตัวละครหลักในเรื่อง

1.11 เอกภาพ การละครในอดีตมีการสร้างเอกภาพของละคร เรียกว่าเอกภาพทั้งสาม ซึ่งหมายถึงเอกภาพของโครงเรื่อง หรือเอกภาพของการกระทำ เอกภาพของเวลาและเอกภาพของสถานที่ ซึ่งมีผลต่อนักเขียนบทในยุคต่อ ๆ มา

2. ตัวละคร การวางตัวละครของละครเวทีสามารถวิเคราะห์ตัวละครได้โดยพิจารณาลักษณะของตัวละครในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 รูปลักษณ์ภายนอกหมายถึง รูปร่าง หน้าตา เพศ อายุ ความสูงต่ำดำขาว กิริยาอาการ เป็นต้น

2.2 สถานะทางสังคมหมายถึง อาชีพ ฐานะ ความเชื่อทางศาสนา ความเกี่ยวพันในครอบครัว และสังคมแวดล้อม

2.3 จิตวิทยารวมถึงภูมิหลังที่มีส่วนกำหนด นิสัยใจคอ ทัศนคติ ความปรารถนาในส่วนลึกความชอบความเกลียด

2.4 คุณธรรมหมายถึง สำนึกและความละอายต่อบาป ความยุติธรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี

3. ความคิดหรือแก่นของเรื่อง ความคิดในละครบทละครทุกเรื่องจะต้องมีความคิดแฝงอยู่ด้วย บทละครอาจจะต้องมีความคิดบางอย่างแสดงออกมาอยู่เสมอ ซึ่งบางครั้งตัวละครหลักก็ได้เรียนรู้ความคิดจากเรื่องสะท้อนไปถึงผู้ชม ซึ่งละครจะทำหน้าที่ถ่ายทอดความคิดออกมาให้ผู้ชม

4. ภาษา เนื่องจากความจำกัดในด้านการนำเสนอการใช้ภาษาในละคร จะต้องสื่อความหมาย ให้ผู้ชมเข้าใจชัดเจนในทันที คนดูไม่มีโอกาสหยุดคิดใคร่ครวญในระหว่างการดู เพราะละครจะต้องดำเนินเรื่องต่อไปเรื่อย ๆ ฉะนั้น บทสนทนาในละครจึงมักมีลักษณะกระชับกระจ่างชัดและน่าสนใจเข้าใจง่ายในการสื่อสาร

5. เสียง เสียงในละครอาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภท

5.1 เสียงที่นักแสดงพูดทั้งนี้โดยแยกออกจากความหมายของสิ่งที่พูด

5.2 เพลงและดนตรีทั้งที่มีเนื้อร้องและมีแต่ทำนอง

5.3 เสียงประกอบเรื่องเช่นฝนตกฟ้าร้องเสียงเครื่องยนต์เสียงนกร้อง

จากแนวคิดเกี่ยวกับบทละคร คณะผู้วิจัยสามารถอธิบายความเป็นมาของบทละครได้ว่า การเขียนบทละครในไทยกำเนิดขึ้นตั้งแต่สมัยสุโขทัย นับตั้งแต่ไทยได้ตั้งถิ่นฐานในแหลมอินโดจีน และได้ก่อตั้งอาณาจักรไทยขึ้น โดยการเขียนบทละคร จะเริ่มจากการกำหนดเนื้อเรื่อง โดยเป็นการกำหนดการเชื่อมโยงเหตุการณ์ และตัวละครต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยผ่านกระบวนการค้นหา รวบรวม จัดเรียบเรียง และตกแต่งปรับเข้าร่วมกัน ซึ่งการเขียนบทละคร เป็นลักษณะพิเศษของแต่ละบุคคลในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และความต้องการที่จะสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจจากองค์ประกอบของบทละครดังกล่าว

แนวคิดเกี่ยวกับบทละครบุพเพสันนิวาส

ละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส เป็นละครที่นำเสนอภาพในอดีตซึ่งมองข้ามความขัดแย้งของคนไทยในราชสำนัก โดยนำเสนอว่าสังคมและวัฒนธรรมของอยุธยาเป็นสังคมที่ “สงบสุข” เพื่อสนองความปรารถนาของผู้ชมบางส่วนซึ่ง “ไม่พอใจในปัจจุบันอันแสนจะวุ่นวาย เต็มไปด้วยการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย และไร้ซึ่งความปรองดอง จนเกิดความโหยหาอดีต”

1. ความเป็นมาของบทละคร

บุพเพสันนิวาส เป็นละครรักที่อิงประวัติศาสตร์ ช่วงรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์ สร้างจากบทประพันธ์ของรอมแพง ที่ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2552 สร้างโดย บริษัท บรอดคาซท์ ไทยเทเลวิชั่น จำกัด ผู้สร้างละครเห็นว่า นวนิยาย เนื้อเรื่องโดดเด่น สนุกสนาน ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างยุค ยังมีเรื่องรักโรแมนติก บวกกับการได้เจอประวัติศาสตร์มีชีวิตผ่านการใช้ชีวิตกับบุคคลในประวัติศาสตร์ยุคนั้น และยังได้เปิดลงโหวตว่า อยากให้นำนวนิยายเรื่องใดมาสร้างเป็นละคร ผลปรากฏว่าเรื่องนี้เป็นอันดับหนึ่ง จากนั้นได้ผู้เขียนบทคือ ศัลยาหรือ

ศัลยา สุขะนิวัตติ์ ที่เคยเขียนบทละครดังอาทิ นางทาส, คู่กรรม, ดอกส้มสีทอง, ดอกโศก, แค้นเสน่หา, ภาพอาถรรพณ์ และทรายสีเพลิง นอกจากนั้นยังเคยเขียนบทละครย้อนยุคอย่าง รัตนโกสินทร์ และสายโลหิต ศัลยาออกปากว่าเป็นบทที่ยากมาก เพราะถึงจะมีโครงบทประพันธ์ แต่ผู้เขียนบทต้องไปศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเกร็ดประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งบทสนทนา ทำให้ละครมีเนื้อเรื่องที่ยาวกว่าหนังสือเสียอีก

หลายตัวละครในเรื่อง มีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์ แต่จากบันทึกทางประวัติศาสตร์ ก็มีเพียงเค้าโครงเท่านั้น ศัลยาจึงกำหนดขึ้นเองให้สอดคล้อง ตราบเท่าที่มีข้อมูล ส่วนที่ยากอีกส่วน คือ ในการเขียนบทละครคือ การวางฉาก คำพูด การแก้ปัญหาความขัดแย้งในละคร กว่าจะเป็นบทละครเรื่องนี้ ต้องเขียนถึงร่างที่ 7 ซึ่งเป็นร่างสุดท้าย โดยใช้เวลาเขียนบทละครนาน 2 ปี และใช้เวลาถ่ายทำนาน 2 ปี และเพื่อความสมจริงทางประวัติศาสตร์ ก็ได้รับคำแนะนำจากที่ปรึกษา คือเผ่าทอง ทองเจือ และ วิโรจน์ ศรีสิทธิ์เสรีอมร

บรอดคาซท์เลือกผู้กำกับการแสดงคือ ภวัต พนังคศิริ เพราะเห็นว่ากำกับละครได้หลายแนว และยังเคยทำละครย้อนยุคอย่าง บ่วง ภวัตมีความละเอียดในการถ่ายทำซึ่งเหมาะกับบุพเพสันนิวาส ที่มีรายละเอียดปลีกย่อยรายล้อมมากมาย สำหรับการคัดเลือกนักแสดงนั้น การเลือก ธนวรรธน์ วรรธนะภูติ มาเป็น หมื่นสุนทรเทวา เพราะเห็นว่า มีบุคลิกดูอบอุ่นเข้ากับบุคลิกพระเอก สำหรับบทนี้ เคยวางไว้ว่าเป็น เจษฎาภรณ์ ผลดี ขณะที่ราณี แคมเปน มารับบทเกศสุรางค์และแม่หญิงการะเกด เพราะมองว่าน่าจะเล่นบทบาทเป็นหลายคน หลายบุคลิกได้ แต่ก่อนหน้านั้นบทนี้เคยวางตัวให้อารยา เอ ฮาร์เก็ต เป็นผู้แสดง แต่ปฏิเสธไป เนื่องจากโตเกินบท ต่อมาผู้สร้างทาบทาม ณฐพร เตมีรักษ์ แต่ท้ายสุดบทนี้ตกเป็นของ ราณี แคมเปน ละครเรื่องนี้ยังได้นักแสดงอาวุโส บรรเจิดศรี ยมาภัย ในวัย 93 ปี มาแสดงเรื่องนี้ เนื่องจากอยู่ในวัยชรา ผู้กำกับละครจึงบอกไม่ต้องท่องบท ใช้วิธีบอกบทเหมือนละครโทรทัศน์ยุคแรก ๆ

ในการถ่ายทอดละครจากบทประพันธ์และบทละครมาเป็นละคร ผู้กำกับยังหาข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากบทละคร สิ่งที่ยากคือการตีความความรู้สึกและเป็นกลางที่สุดในฉากประวัติศาสตร์ โดยตนตั้งใจที่สร้างคาแรคเตอร์ในตัวละครให้คนดูจำและสัมผัสได้ ถึงแม้ว่าจะมาเพียงนิดเดียว เช่น ฉากที่พระเพทราชาและสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่เถียงกันกลางท้องพระโรง หรืออย่างฉากที่คลังสินค้าของอังกฤษถูกเผา ซึ่งในนวนิยายเขียนว่า ขุนเรือง หลวงสรศักดิ์เป็นคนไปเผา จึงต้องไปหาข้อมูลเพิ่มเติมว่า ทำไมเผา ใครเป็นคนเผา ถึงแม้ในข้อมูลจะไม่ได้บอกว่าใครเผา แต่ก็ต้องหาเหตุผลให้คนดูยอมรับได้

ในละครมีการจำลองฉากท้องพระโรงที่สมเด็จพระนารายณ์ทรงรับพระราชสาส์นจากพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ของฝรั่งเศส ในการเนรมิตฉากต่าง ๆ ในสมัยอยุธยา มีการค้นคว้าหาข้อมูลอย่างหนัก ทำเป็นสตอรีบอร์ดก่อนถ่ายทำ โดยสถานที่ถ่ายทำที่มีอยู่จริง เช่น กำแพงเมือง

หรือวัดไชยวัฒนารามก็เก่าแก่ ต้องทำขึ้นใหม่ให้เหมือนบทประพันธ์ ส่วนฉากที่ไม่หลงเหลือแล้วก็สร้างขึ้นมาใหม่ด้วยเทคนิคการสร้างภาพ รวมถึงอุปกรณ์ประกอบฉากที่ต้องสวยและถูกต้องตามประวัติศาสตร์ ตัวอย่างเช่น เรือนไทย ที่เป็นฉากหลักก็ดูหรูหราเหมาะกับตำแหน่งของครอบครัวพระเอก มีข้าวของตามแบบยุคอยุธยาวางอยู่ นอกจากนั้นในฉากที่สะท้อนวัฒนธรรม เช่น ฉากการทำขนมหวาน ก็เชิญอาจารย์ที่เชี่ยวชาญการทำขนมไทยโบราณมาทำให้ หรือฉากคุณหญิงจำปาสอนการเรือนการะเกด ก็ได้เห็นผักแกะสลักอลังการ นอกจากนั้นยังมีฉากที่ลงทุนแรงงานสร้างอย่างมาก เช่น ฉากตลาดจีน ที่สร้างทั้งตลาดขึ้นมาเพื่อการถ่ายทำจริงฉากเดียว ใช้เวลาถ่ายในสตูดิโอ 2 วัน แต่ออกมาเพียง 2 นาที รวมถึงฉากท้องพระโรงที่สมเด็จพระนารายณ์ทรงรับพระราชสาส์นจากพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ของฝรั่งเศส ที่ทางค่ายตั้งใจสร้างออกมาให้สวยเหมือนภาพในหนังสือประวัติศาสตร์ที่เรียนกัน สถานที่ถ่ายทำในเรื่องฉากอื่น เช่น เมืองโบราณ ฉากในเรือ พายเรือ มีการสร้างท่าน้ำขึ้นมาใหม่ในช่อง 3 หนองแขม

ส่วนเครื่องแต่งกายตัวละคร ผู้ออกแบบชุดแต่งกายคือ กิจจา ลาโพธิ์ ที่เคยออกแบบให้ละครเรื่อง ขุนศึก, ลูกทาส และข้าบดินทร์ กิจจาที่ได้ออกแบบจากการค้นคว้าข้อมูลจากบันทึกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นจดหมายเหตุลาลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม พงศาวดาร ภาพเขียนจิตรกรรมสมุดข่อย สมุดไทย หรือแม้แต่ตู้พระธรรมเขียนลายทองเก็บหนังสือใบลาน โดยได้ออกแบบใหม่หมดตั้งแต่สี ลายผ้า เครื่องประดับจนถึงหัวเข็มขัด ตามบุคลิกตัวละครและตามยศศักดิ์ ผู้หญิงใส่สไบใส่เครื่องทอง มีทั้งโจงกระเบน เสื้อคอตั้ง เสื้อแขนกระบอก การแต่งกายในวาระต่าง ๆ ด้วยมีการออกแบบลายผ้าขึ้นมาใหม่ และชุดแต่งงานเครื่องทอง นอกจากนี้ ทรงผมแต่ละคนก็อ้างอิงจากทรงผมจริงสมัยอยุธยา ดนตรีประกอบมีทั้งขลุ่ย ซออู้ ขิม ซึ่งได้ผู้เล่นดนตรีไทยฝีมือระดับครูมาทำดนตรีประกอบให้

เนื่องจาก บุพเพสันนิวาส ประสบความสำเร็จอย่างสูงทำให้ช่อง 3 ประกาศทำบุพเพสันนิวาส ฉบับพิเศษ ออกอากาศต่อเนื่องในวันที่ 12, 18 และ 19 เมษายน 2561 จำนวน 3 ตอน สำหรับฉบับพิเศษนี้เป็นการตัดต่อย่อจากฉบับเดิม เล่าเรื่องราวความรักที่เริ่มจากความเกลียดชังจนกลายเป็นความรักในมุมมองของการะเกดและพ่อเดช และเพิ่มภาพเบื้องหลังการถ่ายทำนานขึ้นกว่าเดิมด้วย

หลังจากนั้น 1 เดือน สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ก็นำ บุพเพสันนิวาส มารีรันซ้ำอีกครั้งในช่วงละครเย็น วันจันทร์ถึงพฤหัสบดี เวลา 19.05-20.05 น. และวันศุกร์ เวลา 18.45-19.45 น. เริ่มตั้งแต่วันที่ 11 พฤษภาคม 2561 เป็นต้นไป การออกอากาศครั้งนี้ได้มีการตัดต่อเนื้อหาใหม่ทั้งหมดโดย บริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด เปลี่ยนไตเติลเป็นคอนเซ็ปต์ สุริยัน-จันทรา พร้อมเรียบเรียงซาวน์ประกอบและเพิ่มฉากที่ถูกตัดออกไปในการออกอากาศครั้งแรก จนกลายเป็นฉบับสมบูรณ์ที่สุด ใช้ชื่อว่า บุพเพสันนิวาส ฉบับจัดเต็ม หรือ บุพเพสันนิวาส ฉบับ Director's Cut

2. เนื้อเรื่องย่อ

เกศสุรางค์ เป็นนักโบราณคดีสาวผู้ร่าเริงแจ่มใส ผู้ชำชองด้านโบราณคดีและภาษาฝรั่งเศส เธอมีใจให้กับเรืองฤทธิ์เพื่อนสนิท แต่ไม่เคยบอกเพราะไม่มั่นใจที่ตนเองอวบอ้วน วันหนึ่ง เกศสุรางค์และเรืองฤทธิ์ประสบอุบัติเหตุรถพลิกคว่ำ ส่งผลให้เกศสุรางค์เสียชีวิตในทันที ขณะเดียวกัน ณ อีกช่วงหนึ่งย้อนเวลาไป 333 ปีในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แม่หญิงการะเกด สั่งให้ ผิน กับ แย้ม บ่าวผู้ภักดี ไปล่มเรือของแม่หญิงจันทร์วาด เหตุเพราะหึงหวง หมื่นสุนทรเทวา คู่หมายของเธอ ทำให้อีแดง บ่าวของแม่หญิงจันทร์วาดจมน้ำตาย เป็นที่รู้กันว่าแม่การะเกด เป็นตัวการ แต่ก็ไม่มีหลักฐาน ออกญาโหราธิบดีพ่อของท่านหมื่นจึงเสนอให้สวดมนต์กฤษณะกาลีเพื่อพิสูจน์ ผู้ใดที่คิดร้ายจะสิ้นใจตายส่งให้แม่หญิงการะเกดสิ้นใจตายในทันที ในช่องว่างระหว่างกาลเวลา วิญญาณของการะเกดและเกศสุรางค์ได้พบกัน การะเกดขอให้เกศสุรางค์ทำให้ทุกคนเห็นว่าเธอยังมีความดี เมื่อเกศสุรางค์ตื่นมา ก็พบว่าตนเองได้เข้ามาอยู่ในร่างของแม่การะเกดเสียแล้ว

ด้วยความสดใสขี้เล่นของเกศสุรางค์ในร่างแม่หญิงการะเกดความเกลียดชังที่คนรอบข้างมีให้ก็เริ่มคลายลง หมื่นสุนทรเทวาเองก็เช่นกัน เมื่อโดนอ้อนให้พาไปเที่ยวบ่อย ๆ ก็เริ่มหลงรักแม่หญิงแสนประหลาดขึ้นมาโดยไม่รู้ตัว แม่หญิงการะเกดได้พบกับหมื่นเรืองราชภักดีซึ่งมีหน้าตาคล้ายกับเรืองฤทธิ์จึงคุยด้วยความสนิทสนมจนคุณพี่หมื่นหึงอยู่บ่อย ๆ เกศสุรางค์ยังได้รู้จักกับ “แม่มะลิ” (มารี กีมาร์/ท้าวทองกีบม้า) ผู้คิดค้นทองหยิบ ทองหยอด จากการที่แขกฟานิกพ่อของแม่มะลิ ถูกคนของออกหลวงสุรสาครหรือ คอนสแตนติน ฟอลคอน ข้าราชการชาวกรีกรังแก เกศสุรางค์ช่วยโต้เถียงเป็นภาษาฝรั่งเศสจนเป็นที่เป็นเรื่องฮือฮาไปทั่ว แม่มะลิแอบชอบท่านหมื่นแต่ก็ตัดสินใจแต่งงานกับออกหลวงสุรสาครเพราะไม่อยากเป็นเมียรอง เกศสุรางค์ได้เอาความรู้จากอนาคตมาใช้ประดิษฐ์ของหลายอย่างเช่น หมอน เครื่องกรองน้ำ กางเกงใน และเธอยังทำอาหารที่ไม่มีในยุคนั้นให้คนอื่นกิน ทั้งกุ้งเผาน้ำจิ้มซีฟู้ด หมูกระทะ เกศสุรางค์ยังได้สร้างวีรกรรมแสบ ๆ ไว้อีกมากมายจนคนโจษจันกันไปทั่ว ทั้งต่อยกับนักเลงที่ตลาดบ้านจีน ผายปอดให้ท่านหมื่นกลางตลาด ซื้อมุ้งให้บ่าวทั้งที่ไม่มีใครเขาทำกัน ขณะเดียวกันเกศสุรางค์ยังได้พบกับบุคคลในประวัติศาสตร์อีกหลายพระองค์และคน เช่น ออกหลวงสรศักดิ์ (พระเจ้าเสือ) ออกพระเพทราชา (สมเด็จพระเพทราชา) โกษาปาน (พระยาวิสูตรสุนทร) โกษาเหล็ก และคุณทองคำ ซึ่งต่อมาจะเป็นต้นตระกูลของราชวงศ์จักรี

วันหนึ่งหมื่นสุนทรเทวาได้อวยยศขึ้นเป็น “ขุนศรีวิสารวาจา” ก็ได้กราบเรียนออกญาโหราธิบดีและคุณหญิงจำปาผู้เป็นมารดาว่าจะแต่งงานกับเกศสุรางค์ในร่างแม่หญิงการะเกด ทำให้วิญญาณของแม่หญิงการะเกดเสียใจมากและมาตัดพ้อกับเกศสุรางค์ว่าจะแย่งพ่อเดชไปจากตน เกศสุรางค์จำต้องรับปากแม่หญิงการะเกด ปฏิเสธการหมั้นไปทั้ง ๆ ที่รักท่านขุน แต่ในที่สุดความดีที่เกศสุรางค์ได้ทำไว้ก็ส่งผลให้วิญญาณของแม่หญิงการะเกดจะได้ไปเกิดใหม่ การะเกดจึงยอมให้

เกศสุรางค์แต่งงาน ต่อมาขุนศรีวิสารวาจาต้องเป็นตรีทูตไปฝรั่งเศสกับโกษาปาน เกศสุรางค์จึงให้หมอนท่านขุนไว้แทนตัวกระทั่งออกขุนศรีกลับมายังกรุงศรีอยุธยาก็ได้รับการอวยยศเป็น “พระศรีวิสารสุนทร”

อีกด้านหมื่นเรืองราชภักดีได้อวยยศเป็น “ขุนเรืองอภัยภักดี” เริ่มพยายามจะสานสัมพันธ์กับแม่หญิงจันทร์วาดหลังจากที่โกษาเหล็กพ่อของแม่หญิง ซึ่งดำรงตำแหน่งสมุหพระกลาโหมและควบตำแหน่งเจ้ากรมคลังถูกโบยจนเสียชีวิต เนื่องจากออกหลวงสุรสาครหักหลังนำความไปทูลฟ้องพระนารายณ์ จนได้รับการอวยยศเป็น “ออกพระฤทธิ์กำแหง” คุณหญิงนิ่มมารดาของแม่หญิงจันทร์วาดไม่ชอบใจเพราะขุนเรืองเป็นบุตรชายของคุณพระเรือนแพไม่คู่ควรกับบุตรสาวของตน ขุนเรืองจึงขอความช่วยเหลือจากเกศสุรางค์ เธอจึงให้ขุนเรืองหาสิ่งของไปกำนัลเพื่อเอาชนะใจคุณหญิงนิ่ม จนในที่สุดคุณหญิงนิ่มก็ใจอ่อนยอมยกแม่หญิงจันทร์วาดให้กับขุนเรือง จากนั้นไม่นานขุนเรืองอภัยภักดีก็ได้รับการอวยยศเป็น “ขุนเรืองณรงค์เดชา”

แม่มะลิแต่งงานไปมีลูกชื่อโยอันกับยอร์ช เธอทะเลาะกับฟอลคอนเป็นประจำเพราะเธอไม่เห็นด้วยกับการทำผิดของฟอลคอน ผู้ซึ่งได้อวยยศเป็นเจ้าพระยาวิไชยเยนทร์ มีอำนาจมาก แม่มะลิจึงแอบนำความลับมาบอกเกศสุรางค์เสมอ ตอนปลายรัชกาล พระนารายณ์ทรงประชวรจนออกว่าราชการไม่ได้ ขุนนางเริ่มแบ่งพรรคพวก ออกญาวิไชเยนทร์ร่วมมือกับพวกทหารฝรั่งเศส ส่วนอีกด้านหนึ่ง ฝั่งลูกศิษย์ของท่านอาจารย์ชีปะขาว มีทั้งออกพระเพทราชา ออกหลวงสรศักดิ์ โกษาปาน ขุนเรือง ขุนศรีวิสารวาจา รวมถึงเกศสุรางค์ที่เป็นศิษย์หญิงเพียงคนเดียว เมื่อเกศสุรางค์แน่ใจแล้วว่าออกพระเพทราชาไม่ได้มีความอยากได้อำนาจ เธอจึงบอกเกี่ยวกับจดหมายลับที่ส่งถึงทหารฝรั่งเศส ที่เธอได้รู้มาจากการเรียนประวัติศาสตร์ ทำให้ออกพระเพทราชา จับออกญา-วิไชเยนทร์มาประหาร และปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์

วันหนึ่งเกศสุรางค์พบบทสวดมนต์กฤษณะกาลีในห้องทำงานของออกญาโหราธิบดี แต่เมื่อเธอแตะมือลง ทำให้วิญญาณออกจากร่าง พ่อเดชเข้ามาพอดีและเห็นร่างไร้วิญญาณของแม่หญิงการะเกด ก็อุ้มนางเข้าไปทำพิธีร่ายมนต์กฤษณะกาลีส่วนวิญญาณของเกศสุรางค์ล่องลอยอยู่ไร้จุดหมาย อาจารย์ชีปะขาวก็อธิบายให้วิญญาณของเกศสุรางค์ จนได้รู้ว่าตนเองนั้น มีฝาแฝดและส่งเธอกลับมายังยุคปัจจุบันจนได้พบว่าเรืองฤทธิ์ขอบวชตลอดชีวิต

เกศสุรางค์เห็นเงาของพ่อเดชในร่างของเรืองฤทธิ์จึงรู้ว่าเรืองฤทธิ์คือพ่อเดชมาเกิดใหม่ เกศสุรางค์ได้ยินมนต์กฤษณะกาลีอีกครั้ง เธอรู้ว่าไม่สามารถใช้ชีวิตในปัจจุบันได้แล้วจึงกราบลาคุณแม่และคุณยายกลับไปยังร่างแม่หญิงการะเกดอีกครั้ง พอฟื้นขึ้นมาในอดีตชาติพบว่าพ่อเดชนั่งท่องมนต์มาหลายวันก็สวมกอดร่างของเธอเอาไว้แน่น พ่อเดชไม่สนใจว่าเธอเป็นใครมาจากไหน และบอกว่าจะรักเธอตลอดไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง กลวิธีการใช้ภาษาในบทละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำโบราณ หรือคำพ้นสมัย

จุฑารัตน์ เกตุปาน (2553, น. 13) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์คำโบราณจากจารึกสมัยกรุงสุโขทัยที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ รวบรวมคำโบราณจากจารึกสมัยกรุงสุโขทัย จำนวน 12 หลัก ตามประชุมศิลาจารึกภาคที่ 1 จำนวน 188 คำ ที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542 ศึกษาแหล่งที่มาของคำที่ได้จากอำเภอนครไทยกับคำโบราณที่รวบรวมได้ และศึกษาความสัมพันธ์เกี่ยวโยงระหว่างแหล่งที่มากับคำโบราณในจารึกสมัยกรุงสุโขทัย นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมุ่งตอบคำถามที่ว่า “คำโบราณจากจารึกสมัยกรุงสุโขทัยยังหลงเหลืออยู่มากน้อยเพียงใดที่อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีการศึกษามาแล้วว่าเป็นเมืองโบราณ ผลการวิจัยพบว่า พบคำโบราณหลงเหลืออยู่ในพื้นที่อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 104 คำ คิดเป็นร้อยละ 55.3 แบ่งแยกออกตามตำบลต่าง ๆ ดังนี้ คือ ตำบลนครชุมปรากฏพบคำโบราณคิดเป็นร้อยละ 18.1, บ่อโพธิ์ : 1.6, นครไทย : 25.5, บ้านพร้าว : 26.6, บ้านแยง : 26.1, ห้วยเฮี้ยะ : 28.7, หนองกะท้าวและเนินเพิ่ม : 22.9 และตำบลนาบัวร้อยละ 24.5 ของคำโบราณที่คัดเลือกมาทั้งหมด

อรวรรณ บุญยฤทธิ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษารูปคำภาษามอญโบราณจากจารึกที่พบในประเทศไทยระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12-17 การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาจารึกภาษามอญโบราณที่พบในประเทศไทย เพื่อศึกษาพัฒนาการรูปคำศัพท์ และเพื่อรวบรวมจารึกภาษามอญโบราณที่พบในประเทศไทย เพื่อทราบถึงจำนวนที่ได้พบในประเทศไทย และลักษณะของจารึกดังกล่าว และเพื่อปรับข้อมูลของจารึกให้เป็นปัจจุบัน จารึกภาษามอญโบราณที่พบในประเทศไทยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ยุค ยุคที่ 1 อยู่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 12-13 จารึกถูกพบในบริเวณภาคกลางของประเทศไทยและเขียนด้วยรูปแบบอักษรปัลลวะ ยุคที่ 2 อยู่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 14-15 จารึกถูกพบในบริเวณภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และเขียนด้วยรูปแบบอักษรหลังปัลลวะ ยุคที่ 3 อยู่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 16-17 จารึก ถูกพบในบริเวณภาคเหนือของประเทศไทยและเขียนด้วยรูปแบบอักษรมอญโบราณ ผู้วิจัยรวบรวมจารึกได้จำนวน 93 ชิ้น และเลือกจารึก 55 ชิ้นที่เขียนเป็นภาษามอญโบราณ และที่สามารถอ่านได้เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า พบรูปคำศัพท์ในจารึกภาษามอญโบราณ จำนวน 55 คำที่ปรากฏมากกว่าหนึ่งครั้ง แต่ไม่แปรรูปและพบจำนวน 76 คำ ที่มีการแปรรูป คำศัพท์ที่ไม่แปรรูป มีลักษณะเป็นคำพยางค์เดี่ยวที่มีพยัญชนะต้นกับสระเดี่ยวและไม่มีพยัญชนะสะกด คำศัพท์ที่แปรรูปมีโครงสร้างหลากหลาย เช่น คำที่พยัญชนะควบ คำที่มีพยัญชนะสะกด คำที่มีสระเสียงยาวหรือสระประสม

และคำที่มีมากกว่าหนึ่งพยางค์ การแปรรูปคำมักเป็นการแปรในคำยืมภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต การแปรที่เกิดในพยางค์ การแปรของพยัญชนะ การแปลของสระ และการแปรของคำศัพท์ที่มีเครื่องหมายวิราม ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะรูปคำในทั้งยุคที่ 1 และยุคที่ 2 มีความคล้ายกันมากกว่ารูปคำในยุคที่ 3 ซึ่งมีการแปรรูปมากกว่า

อรไท ใหญ่แทนคุณ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ศัพท์โบราณจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ รวบรวมศัพท์และความหมายของศัพท์ รวมทั้งศึกษาประวัติและการเปลี่ยนแปลงของศัพท์โบราณจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 วิธีการวิจัยรวบรวมศัพท์จำนวน 221 คำ ที่พจนานุกรมระบุว่าเป็นศัพท์โบราณจากวรรณคดี จำนวน 47 เรื่อง จากการศึกษาพบว่า คำศัพท์ที่พบส่วนใหญ่เป็นคำไทยแท้ ส่วนที่เป็นคำยืมส่วนใหญ่จะมาจากภาษาเขมร บาลีและสันสกฤต ซึ่งจะมีการกลายเสียงในลักษณะต่างๆ 7 ประเภทคือ การตัดเสียง การเติมเสียงการแทรกเสียง การกลมกลืนเสียง การแผลง การกลายเสียงตามวิธีการสนธิและการดัดแปลงเอารูปคำบาลีและสันสกฤตผสมกัน ส่วนทางด้านความหมายของศัพท์ส่วนใหญ่มีความหมายคงเดิมส่วนที่มีการกลายความหมายนั้นมีทั้งความหมายกว้างออก ความหมายแคบลง และความหมายย้ายที่

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครบุพเพสันนิวาส

กฤติญา กวีจารุกรณ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง เปรียบเทียบบทละครโทรทัศน์กับการผลิตสู่การออกอากาศ กรณีศึกษา : ละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบบทละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส ตอนที่ 1 กับละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสที่ผลิตออกอากาศตอนที่ 1 จากการศึกษาพบว่า 1) ฉาก มีการปรับเปลี่ยนเรื่องเวลา สถานที่ มีการรวบฉาก ตัดฉากและการลำดับฉากใหม่ 2) ตัวละคร การแต่งกาย ผู้เขียนระบุไม่ละเอียด ส่วนการแสดง มีการปรับเปลี่ยนเพิ่มเติม และมีการตัดตัวละครบางฉากออก 3) บทสนทนา ใช้ภาษาย้อนยุคตามบทละคร แต่มีการเปลี่ยนสรรพนาม ปรับบทพูดของตัวละครและเพิ่มบทสนทนาบางฉาก

วรุณญา อัจฉริยบด (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง การตีความฉาก “ตลาด” ในฐานะพื้นที่จากนวนิยาย อิงประวัติศาสตร์เรื่องบุพเพสันนิวาส การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาและตีความฉาก “ตลาด” ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบุพเพสันนิวาสของรอมแพง โดยใช้แนวคิดเรื่อง “พื้นที่” ในการแสดงออกและการเสนอภาพพื้นที่ จากการศึกษาพบว่า จากการศึกษาตีความฉาก “ตลาด” ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบุพเพสันนิวาส ของรอมแพง พบว่า ฉากตลาดนอกจากจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้แล้วหากศึกษาตีความฉาก “ตลาด” ในฐานะพื้นที่ก็ช่วยให้ผู้อ่านนวนิยายเห็นกรอบคิดหรือแง่มุมบางประการที่แฝงอยู่ได้ 4 ลักษณะ

ได้แก่ ตลาดเป็นพื้นที่นำเสนอภาพแทนวิถีชีวิตของคนในสังคมเป็นพื้นที่ของการแสดงภาพแทนของผู้หญิงยุคใหม่ เป็นพื้นที่ที่แสดงถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม และสุดท้ายตลาดเป็นพื้นที่สาธารณะที่รองรับพื้นที่ส่วนตัว ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้แสดงถึงหน้าที่ของพื้นที่ตลาดกับความสัมพันธ์ของเวลา พื้นที่ตลาดกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจของชายหญิง และพื้นที่ตลาดกับความสัมพันธ์กับผู้คน

สรรัตน์ จิรบวรวิสุทธ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง สุนทรียทัศน์ของผู้ชมชาวจีนที่มีต่อละครโทรทัศน์ เรื่อง “บุพเพสันนิวาส” การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสุนทรียทัศน์ของผู้ชมชาวจีนที่มีต่อละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส 2) เพื่ออธิบายอิทธิพลของสุนทรียทัศน์จากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส ที่มีต่อผู้ชมชาวจีน จากการศึกษาพบว่า ในสังคมทำให้ละครโทรทัศน์กลายเป็นวัฒนธรรมประชานิยม (popular culture) ซึ่งเป็นที่นิยมในหมู่ประชาชนหรือเป็นสารที่สนทนากับมวลชนเป็นจำนวนมากในทุกยุคสมัยได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว และเกี่ยวพันแนบเนื่องอยู่กับกระแสทุนนิยมและบริโภคนิยม ทำให้กลายเป็นวัฒนธรรมมวลชน (mass culture) ซึ่งมีนัยว่ามีคุณค่าและคุณลักษณะที่ด้อยกว่าวัฒนธรรมของชนชั้นนำหรือชนชั้นสูง (elite culture / high culture) ที่มีคุณค่าแบบคลาสสิก เข้าใจยาก แต่บันเทิงคดีที่สื่อมวลชนผลิตคือ การทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นสินค้า หรือคือการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม (cultural commodity) ที่เป็นสูตรสำเร็จ เข้าใจง่าย ให้ความพึงพอใจในทันที หันเหความสนใจจากภาวะคร่ำเครียดในชีวิตประจำวัน โดยการผลิตนั้นอยู่ภายใต้ระบบสื่อมวลชนสมัยใหม่และระบบตลาด ละครโทรทัศน์จึงถูกตีตราจากสังคมเช่นเดียวกับสื่อจินตคดีสมัยใหม่ ซึ่งครอบคลุมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ว่า “ไม่ทรงคุณค่า” (non-classical) แบบศิลปะชั้นสูง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครบุพเพสันนิวาส ดังที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงงานวิจัยของละครบุพเพสันนิวาส มี 3 ประเด็นคือ **ประเด็นที่ 1** เปรียบเทียบบทละครโทรทัศน์กับการผลิตสู่การออกอากาศ กรณีศึกษา : ละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส พบว่า มีการปรับเปลี่ยนเรื่องเวลา สถานที่ การแต่งกาย การปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมโดยตัดตัวละครบางฉากออก เปลี่ยนสรรพนาม ปรับบทพูดของตัวละคร และเพิ่มบทสนทนาบางฉาก **ประเด็นที่ 2** การตีความฉาก “ตลาด” ในฐานะพื้นที่ จากนวนิยาย อิงประวัติศาสตร์เรื่องบุพเพสันนิวาส พบว่า การแสดงภาพแทนของผู้หญิงยุคใหม่ เป็นพื้นที่ที่แสดงถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ในส่วนท้ายตลาดเป็นพื้นที่สาธารณะที่รองรับพื้นที่ส่วนตัว ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้แสดงถึงหน้าที่ของพื้นที่ตลาดกับความสัมพันธ์ของเวลา พื้นที่ตลาดกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจของชายหญิง และพื้นที่ตลาดกับความสัมพันธ์กับผู้คน **ประเด็นที่ 3** สุนทรียทัศน์ของผู้ชมชาวจีนที่มีต่อละครโทรทัศน์เรื่อง “บุพเพสันนิวาส” พบว่า สังคมทำให้ละครโทรทัศน์กลายเป็นวัฒนธรรมประชานิยม ซึ่งเป็นที่นิยมในหมู่ประชาชน เป็นสารที่สนทนากับมวลชนเป็นจำนวนมากในทุกยุคสมัย เติบโตขึ้น

อย่างรวดเร็ว เกี่ยวพันแนบเนื่องอยู่กับกระแสทุนนิยมและบริโภคนิยม ทำให้กลายเป็นวัฒนธรรมมวลชน มีคุณค่าแบบคลาสสิก การทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นสินค้า ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมให้ความพึงพอใจในทันที ละครโทรทัศน์จึงถูกตีตราจากสังคมเช่นเดียวกับสื่อจินตคดีสมัยใหม่ครอบคลุมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ว่า “ไม่ทรงคุณค่า” แบบศิลปะชั้นสูง

จากการทบทวนงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้คณะผู้วิจัยเห็นว่า บทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส มีความน่าสนใจในด้านของคำโบราณที่ปรากฏในบทละคร คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละคร เรื่องบุพเพสันนิวาส โดยสามารถนำแนวคิดจากวิจัยที่ศึกษามาใช้ในการวิเคราะห์ และรวมรวมคำโบราณที่ปรากฏในบทละคร มาแยกเป็นหมวดหมู่ตามกระบวนการวิจัยต่อไป

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ของศัลยา สุขะนิวัตติ์ โดยได้พิจารณาระเบียบวิธีวิจัยที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างครอบคลุมและเหมาะสมโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. แหล่งข้อมูล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การสร้างเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การรายงานผลการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ของศัลยา สุขะนิวัตติ์ โดยวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

แหล่งข้อมูล

การศึกษาเรื่องกลวิธีการใช้ภาษาในบทละคร คณะผู้วิจัยได้เลือกศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส จำนวน 16 ตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาในบทละคร

การสร้างเครื่องมือ

การศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ผู้วิจัยได้สร้างแบบวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาในบทละครตามกรอบแนวคิดดังนี้

- การใช้คำโบราณ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยได้อ่านบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส จำนวน 16 ตอน โดยอ่านรอบที่ 1 เพื่อให้ทราบเรื่องราว

2. คณะผู้วิจัยได้อ่านบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส รอบที่ 2 เพื่อรวบรวมคำโบราณที่ปรากฏ

3. คณะผู้วิจัยได้นำคำโบราณที่พบมาจัดหมวดหมู่ โดยพิจารณาจากความหมายของถ้อยคำ

4. คณะผู้วิจัยทำการจดบันทึกข้อมูลการวิเคราะห์คำโบราณที่ปรากฏในบทละคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลที่เก็บรวบรวมด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Research) คือนำข้อมูลที่บันทึกไว้ในแบบวิเคราะห์ที่จัดกระทำไว้ในข้อที่ 4 มาสังเคราะห์หลอมรวมเขียนบรรยายประกอบการยกตัวอย่าง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทต่อไป

การรายงานผลการวิจัย

รายงานผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยแบ่งเป็น 5 บท โดยมีรายละเอียดดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน

บทที่ 4 ผลการวิจัย

บทที่ 5 อภิปรายผลและนำเสนอ

บทที่ 4
ผลการวิจัย

จากการศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส จำนวน 16 ตอน คณะผู้วิจัยได้ศึกษาคำโบราณที่ใช้เรียกแทนชื่อ การใช้คำโบราณที่ใช้บอกเวลา การใช้คำโบราณเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การใช้คำโบราณประเภทเครื่องใช้ การใช้คำโบราณที่แสดงอาการ การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกสถานที่ และการใช้คำโบราณประเภทอื่น ๆ โดยสามารถสรุปผลการวิจัยตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกแทนชื่อ

การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกแทนชื่อ เป็นการใช้คำที่ใช้เรียกบุคคลตามชนชั้นทางสังคม เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางสถานะของตัวบุคคล รวมไปถึงคนที่มียศถาบรรดาศักดิ์ ก็จะมีชื่อเรียกที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป

จากที่คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละคร เรื่องบุพเพสันนิวาส ผลการศึกษา พบการใช้คำโบราณที่ใช้เรียกแทนชื่อ ซึ่งสามารสรุปได้ตามตารางดังนี้

ตาราง 4.1 การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกแทนชื่อ

ลำดับ	ประเภท	จำนวนคำ	คำที่ปรากฏ
1	คำเรียกชื่อผู้หญิง	10	แม่นาย, คุณหญิงท่าน, คุณหญิง, นายหญิง, แม่, อิฉัน, นาง, นัง, อี และสาวเทื้อ
2	คำเรียกชื่อผู้ชาย	7	ขุนหลวง, ออกพระ, ออกญา, ท่านเจ้าคุณ, ขุนนาง, พ่อ และคุณพี่
3	คำเรียกชื่อทั้งผู้หญิงและผู้ชาย	5	นายท่าน, ข้า, ออเจ้า, เจ้า และข้าเจ้า
4	คำเรียกชื่อทาส	2	บ่าว และไพร่
5	คำเรียกชื่อคนรัก	1	คู่หมาย
	รวม	**25 คำ**	

จากตารางข้างต้น สรุปได้ว่า คณะผู้วิจัยพบการใช้คำโบราณที่ใช้เรียกแทนชื่อในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส จำนวน 25 คำ ซึ่งคนไทยโบราณได้แบ่งคนออกเป็นชนชั้นตามชาติกำเนิด มีชนชั้นนายกับชนชั้นไพร่หรือเรียกรวม ๆ ได้ว่าผู้น้อยกับผู้ใหญ่และยังมีการใช้เรียกแทนผู้หญิงผู้ชายตามชนชั้นที่แตกต่างกันอีกด้วย โดยสามารถแบ่งคำใช้เรียกแทนชื่อบุคคลออกเป็น 5 ประเภท ได้ดังนี้

1. ประเภทที่ใช้เรียกแทนชื่อผู้หญิง พบจำนวน 10 คำ สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1 กลุ่มบุคคลที่มียศ พบจำนวน 4 คำ ได้แก่ แม่นาย, คุณหญิงท่าน, คุณหญิง และนายหญิง

1.2 กลุ่มบุคคลทั่วไปที่ไม่มียศ พบจำนวน 5 คำ ได้แก่ แม่, อิฉัน, นาง, นัง และอี

1.3 กลุ่มคำที่ใช้ตำหนิ พบจำนวน 1 คำ ได้แก่ สาวเทื้อ ซึ่งมีความหมายว่า สาวใหญ่ที่ยังไม่ได้แต่งงาน

จะเห็นได้ว่าคำบางคำในปัจจุบันก็ยังมีใช้อยู่ได้แก่คำว่า คุณหญิง ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามสตรี ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (12 กรกฎาคม 2560) กำหนดให้ใช้คำนำหน้านามสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าและเป็นหญิงที่มีสามีแล้วว่า คุณหญิง หรือ ท่านผู้หญิง แล้วแต่กรณีตามบรรดาศักดิ์ของสามี อีกทั้งยังมีคำว่า นัง, อี ที่ใช้เรียกในปัจจุบัน แต่จัดอยู่ในกลุ่มคำที่ไม่สุภาพหรือคำต่ำที่ใช้เรียกนำหน้าชื่อ

2. ประเภทที่ใช้เรียกแทนชื่อผู้ชาย พบจำนวน 7 คำ สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 กลุ่มบุคคลที่มียศ พบจำนวน 5 คำ ได้แก่ ขุนหลวง, ออกพระ, ออกญา, ท่านเจ้าคุณ และขุนนาง

2.2 กลุ่มบุคคลทั่วไปที่ไม่มียศ พบจำนวน 2 คำ ได้แก่ พ่อ และคุณพี่

จะเห็นได้ว่าส่วนมากเป็นคำที่ไม่ใช้แล้ว ยกเว้นเพียงแต่คำว่า ไอ้ ที่เป็นคำไม่สุภาพในปัจจุบันใช้เรียกคำนำหน้าชื่อ

3. ประเภทที่ใช้เรียกชื่อได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง พบจำนวน 5 คำ สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

3.1 กลุ่มบุคคลที่มียศ พบจำนวน 1 คำ ได้แก่ นายท่าน

3.2 กลุ่มบุคคลทั่วไปที่ไม่มียศ พบจำนวน 4 คำ ได้แก่ ข้า, ออเจ้า, เจ้า และข้าเจ้า

4. ประเภทที่ใช้เรียกชื่อข้าทาส พบจำนวน 2 คำ ได้แก่ บ่าว และไพร่

5. ประเภทที่ใช้เรียกชื่อคนรัก พบจำนวน 1 คำ ได้แก่ คู่หมาย

การใช้คำโบราณที่ใช้บอกเวลา

คำโบราณที่ใช้บอกเวลาในสมัยอดีตของไทย คือการนับเวลาที่มีการเรียกที่ต่างกับปัจจุบัน คำว่าเวลาจะเรียกเป็นยาม และเวลาในแต่ละนาทีแต่ละชั่วโมงก็มีวิธีการ และชื่อเรียกเฉพาะ ซึ่งวิธีการการนับเวลาแบบโบราณ เวลาเรียกว่า ยาม ซึ่งพบในการพากย์ภาพยนตร์จีน ที่เรียกว่า ชั่วยาม โดยในจีนแบ่ง 1 วันเป็น 12 ชั่วยามตามที่บอกไว้ในธงชาติสาธารณรัฐจีน ขณะที่หนึ่งยามของไทยมีค่าประมาณ 3 ชั่วโมง หลักการนับยามตามบาลี ซึ่งในบทละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส ท่านออกญาโหราธิบดี ได้อธิบายให้เกศสุรางค์ฟังนั้น มีหลักการคือ ช่วงเวลา เท่ากับ 1 ใน 10 ของชั่วโมง เท่ากับ 6 นาที, 1 ชั่วโมง มี 10 บาท เท่ากับ 60 นาที, 5 บาท เท่ากับ 30 นาที และ 1 บาท เท่ากับ 6 นาที

จากที่คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการใช้คำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส ผลการศึกษา พบการใช้คำโบราณที่แสดงอาการ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามตารางดังนี้

ตาราง 4.2 การใช้คำโบราณที่ใช้บอกเวลา

ลำดับ	ประเภท	จำนวนคำ	คำที่ปรากฏ
1	การนับแบบกำหนดชั่วโมงหรือระบุเวลาที่ชัดเจน	4	5 บาท, 10 บาท, ชั่วยาม และย่ำรุ่ง
2	การบอกเวลาในช่วงกลางคืน	1	ยาม
3	การบอกเวลาแบบไม่ระบุเวลาที่ชัดเจน	4	เพลาชาย, ประวิง, สักปะเดี๋ยว และครานี้
4	การระบุเวลาที่กำลังจะเกิดขึ้น	2	วันพรุ่ง และวันปะรืน
	รวม	**11 คำ**	

จากตารางข้างต้น สรุปได้ว่า คณะผู้วิจัยพบการใช้คำที่ใช้บอกเวลาในบทละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส จำนวน 11 คำ ซึ่งในอดีตมีการนับเวลาที่แตกต่างจากปัจจุบันเป็นอย่างมาก คำว่าเวลาจะเรียกเป็นยาม และเวลาในแต่ละนาที แต่ละชั่วโมง ก็มีวิธีการและชื่อเรียกเฉพาะ ดังนี้

1. การนับแบบกำหนดชั่วโมงหรือระบุเวลาที่ชัดเจน พบจำนวน 4 คำ ได้แก่ 5 บาท หมายถึงครึ่งชั่วโมงหรือ 30 นาที, 10 บาท หมายถึงหนึ่งชั่วโมงหรือ 60 นาที, ชั่วยาม หมายถึงสองชั่วโมงหรือ 120 นาที และย่ำรุ่ง หมายถึงเวลาหกโมงเช้า

2. การบอกเวลาในช่วงกลางคืน พบจำนวน 1 คำ ได้แก่ ยาม หมายถึงการนับเวลาช่วงกลางคืน ในหนึ่งคืนจะแบ่งเป็น 3 ยาม ในหนึ่งยามแบ่งออกเป็น 4 ชั่วโมง

3. การบอกเวลาแบบไม่ระบุเวลาที่ชัดเจน พบจำนวน 4 คำ ได้แก่ เพลาชาย หมายถึงเวลาช่วงบ่าย, ประวิง หมายถึงการถ่วงเวลาให้ช้าออกไป, สักปะเดี๋ยว หมายถึงสักครู่ และครานี้ หมายถึงครั้งนี้

4. การระบุเวลาที่กำลังจะเกิดขึ้น พบจำนวน 2 คำ ได้แก่ วันพรุ่ง หมายถึงวันพรุ่งนี้ และวันปะรืน หมายถึงวันถัดจากพรุ่งนี้ไปอีกหนึ่งวันหรือเรียกว่าวันมะรืนในปัจจุบัน

การใช้คำโบราณเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต

การใช้คำโบราณที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต เป็นการเรียกชื่อแทนการกระทำต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของคนโบราณ หรือเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทย นั่นก็คือการทำกิจวัตรประจำวัน ซึ่งแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ ประเภทการแต่งกาย ยกตัวอย่างเช่นคำว่า สีปาก คือการทาปากหรือทำให้ปากมีสีสวยงาม และประเภทวิถีชีวิต ยกตัวอย่างเช่นคำว่า อบร่ำ คือการทำให้เสื้อผ้าหอมตามตำรับชาววังสมัยก่อน ซึ่งก็เป็นกรรมวิธีหนึ่งที่ทำให้ผ้านุ่งผ้าห่มของชาววังนั้นมีกลิ่นหอมติดกระดานวิธีร่ำผ้าสามารถทำได้ง่าย ๆ คือนำผ้าที่ซักรีดเรียบร้อยแล้วใส่ในโถหรือหีบซึ่งมีลักษณะแน่นทึบ เช่น ถ้าเป็นโถก็ต้องเป็นโถเคลือบขนาดใหญ่ทรงกลอง ถ้าเป็นหีบไม้ก็ต้องเป็นหีบไม้อุโลกซึ่งทั้งโถและหีบนี้เมื่อปิดแล้วกลิ่นและควันจะระเหยออกมาไม่ได้ เครื่องหอมที่ใช้ในการร่ำมีกำยาน กฤษณา จันทน์หอม ชะมดเช็ดหรือชะมดเชียง เทียนอบ น้ำตาลทรายแดง ทั้งหมดบดจนเป็นผงละเอียด เวลาใช้ตักผงเครื่องหอมโรยลงบนก้อนถ่านเล็ก ๆ ที่เผาไฟจนแดง โรยจนมิดก้อนถ่านเพื่อให้เกิดควัน แล้วจึงปิดฝาโถหรือฝาหีบเพื่ออบควันให้กลิ่นหอมจับเนื้อผ้า ทำเช่นนี้จนกลิ่นหอมชำแรกเข้าไปในเนื้อผ้า ซึ่งจากที่กล่าวมานั้นถือได้ว่าเป็นการกระทำต่าง ๆ ที่มีชื่อเรียกเป็นคำโบราณในสมัยนั้น ๆ เมื่อเวลาผ่านไป สังคมมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความคิด ค่านิยม ยุคสมัย การเมืองการปกครอง และบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งมีผลให้วิถีชีวิตของคนไทยมีความแตกต่างกัน รวมไปถึงการใช้คำโบราณเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอีกด้วย

จากที่คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ผลการศึกษาพบการใช้คำโบราณเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ซึ่งสามารถสรุปได้ตามตาราง ดังนี้

ตาราง 4.3 การใช้คำโบราณเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต

ลำดับ	ประเภท	จำนวนคำ	คำที่ปรากฏ
1	การแต่งกาย	3	ผลัดผ้า, ผลัดหน้านวล และสีปาก
2	วิถีชีวิต	2	กรองมาลัย และอบร่ำ
	รวม	**5 คำ**	

จากตารางข้างต้น สรุปได้ว่า คณะผู้วิจัยพบการใช้คำในการใช้ชีวิตจากบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส จำนวน 5 คำ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทการแต่งกาย พบจำนวน 3 คำ ได้แก่ ผลัดผ้า หมายถึง การถอดหรือเปลี่ยนเสื้อผ้า, ผลัดหน้านวล หมายถึง การแต่งหน้า ทาแป้ง หรือทำให้หน้าขาว และสีปาก หมายถึง การทาปากทำให้ปากมีสีสันสวยงามอมชมพู และดูมีสุขภาพปากที่ดี

2. ประเภทวิถีชีวิต พบจำนวน 2 คำ ได้แก่ กรองมาลัย หมายถึง การร้อยพวงมาลัย และอบร่ำ หมายถึง การทำให้เสื้อผ้าหอม โดยคำที่พบนั้นเป็นคำที่โบราณที่ไม่ถูกนำมาใช้แล้วในปัจจุบัน

การใช้คำโบราณประเภทเครื่องใช้

การใช้คำโบราณที่เกี่ยวข้องกับของใช้ เป็นการเรียกชื่อของใช้ที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ของใช้บางชนิดมีการเรียกชื่อตามลักษณะการใช้งานของสิ่งนั้นโดยตรง แต่บางชนิดอาจมีการเลียนแบบลักษณะการใช้งานของสิ่งนั้น อย่างเช่นคำว่า อานม้า โดยทั่วไปอาจจะคิดว่าเป็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือสำหรับการขี่ม้า แต่ในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส คำว่า อานม้า ในที่นี้หมายถึง การนำเอากาบมะพร้าวมาใส่ในผ้า และใช้แทนผ้าอนามัยในปัจจุบัน แต่ลักษณะของการใช้งานคล้ายกับการนั่งขี่ม้า คนในสมัยโบราณจึงเรียกว่าอานม้า แต่ในปัจจุบันเนื่องจากมีการผลิตผ้าอนามัยมาเป็นของใช้แทนกาบมะพร้าวแล้ว จึงไม่นิยมใช้คำว่า อานม้า และเปลี่ยนชื่อเรียกตามวัสดุหรือสิ่งนั้นแทน จะเห็นได้ว่าบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส มีการหยิบยกตัวอย่างคำโบราณที่ในปัจจุบันไม่นิยมใช้แล้ว เพื่อนำมาแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของอดีตและปัจจุบันได้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ชมได้เข้าถึงความเป็นอดีตของตัวบทและเป็นที่น่าติดตามมากยิ่งขึ้น

จากที่คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ผลการศึกษาพบการใช้คำโบราณที่เกี่ยวข้องกับของใช้ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามตาราง ดังนี้

ตาราง 4.4 การใช้คำโบราณประเภทเครื่องใช้

ลำดับ	ประเภท	จำนวนคำ	คำที่ปรากฏ
1	เครื่องใช้สำหรับผู้หญิง	3	น้ำอบน้ำปรุง, ชาด และอานม้า
2	เครื่องใช้สำหรับผู้ชาย	1	หีบเครื่องยศ
3	เครื่องใช้ในครัวเรือน	9	สำรับหม้อน้ำมูตร, ถือไต้, สำรับผ้า, คันฉ่อง, จอก, ผ้าผ่อน, ผ้าผวย, เตียบ และตวัก
4	ทรัพย์สินมีค่า	2	เบี้ย และห่อเงิน
	รวม	**15 คำ**	

จากตารางข้างต้น สรุปได้ว่า คณะผู้วิจัยพบการใช้คำในประเภทของใช้จากบทละครบุพเพสันนิวาส จำนวน 15 คำ จะเห็นได้ว่ามีคำโบราณที่ใช้เรียกสิ่งของต่าง ๆ แตกต่างจากปัจจุบัน โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทเครื่องใช้สำหรับผู้หญิง พบจำนวน 3 คำ ได้แก่ น้ำอบน้ำปรุง หมายถึงน้ำที่ปรุงด้วยเครื่องหอมแล้วอบด้วยควันกำยานหรือเทียนอบ, ชาด หมายถึงวัตถุสีแดงสดชนิดหนึ่ง เป็นผงก็มี เป็นก้อนก็มี ใช้ทำยาไทยหรือประสมกับน้ำมันสำหรับประทับตราหรือทาสิ่งของ และอานม้า หมายถึงการนำเอากาบมะพร้าวมาใส่ในผ้า และใช้แทนผ้าอนามัยในปัจจุบัน

2. ประเภทเครื่องใช้สำหรับผู้ชาย พบจำนวน 1 คำ ได้แก่ หีบเครื่องยศ หมายถึงเครื่องยศที่แสดงฐานะและตำแหน่งของผู้ถือยศ

3. ประเภทเครื่องใช้ในครัวเรือน พบจำนวน 9 คำ ได้แก่ สำรับหม้อน้ำมูตร หมายถึงโถใส่น้ำปัสสาวะ หรือถ่ายเบา, ถือไต้ หมายถึง ไต้ไฟที่ใช้ให้แสงสว่าง ทำจากขี้ชันมันยางห่อด้วยกาบหมาก หรือเรียกว่าทางหมาก, สำรับผ้า หมายถึง การจัดเตรียมผ้าให้เป็นระเบียบ, คันฉ่อง หมายถึง กระจก, จอก หมายถึง ภาชนะเล็ก ๆ รูปทรงกระบอก ใช้กินยา หรือดื่มเหล้า ใช้เป็นลักษณะนาม เช่น เหล้า 3 จอก, ผ้าผ่อน หมายถึง ผ้าที่ใช้นุ่งห่มทั่วไป, ผ้าผวย หมายถึง ผ้าห่ม หรือผ้านวม, เตียบ หมายถึง ภาชนะ มีเชิงคล้ายพาน ปากกว้างมีฝาปิด ทำด้วยไม้ไผ่สานลงรัก หรือประดับมุก หรือทำด้วยทองเหลือง มักใช้ใส่อาหารถวายพระ และตวัก หมายถึง อุปกรณ์สำหรับตักข้าวและแกงมีด้ามจับทำด้วยไม้ กะลา พลาสติก โลหะ เป็นต้น

4. ประเภททรัพย์สินมีค่า พบจำนวน 2 คำ ได้แก่ เบี้ย หมายถึง เงิน หรือ อัฐ คนโบราณใช้เปลือกหอยเบี้ยเป็นวัตถุกลางสำหรับซื้อขายสิ่งของ เรียกว่า เบี้ย มีอัตรา 100 เบี้ย เป็น 1 อัฐ จึงเรียกคำว่า เบี้ย เป็นเงินติดมาจนทุกวันนี้ เช่น เบี้ยประชุม เบี้ยประกัน เบี้ยเลี้ยงชีพ และห่อเงิน หมายถึง การนำเงินมาห่อหุ้มด้วยผ้า ทำให้มีลักษณะคล้ายถุงเล็ก ๆ เป็นต้น

การใช้คำโบราณที่แสดงอาการ

การใช้คำโบราณที่แสดงอาการในที่นี้ หมายถึง คำที่ไม่เป็นที่นิยมใช้ในปัจจุบันและบ่งบอกถึงกริยาท่าทาง, สภาพ, ความเป็นอยู่, ความเป็นไป ซึ่งบทละครเรื่อง บุพเพสันนิวาสมีเนื้อหาส่วนใหญ่ที่กล่าวถึงผู้คนในสมัยอยุธยา การใช้ภาษาของตัวละครจึงเป็นภาษาโบราณหรือถ้อยคำที่ไม่ค่อยปรากฏในการสื่อสารของคนยุคปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาสมีการใช้คำโบราณที่แสดงอาการอย่างหลากหลายเพื่อเพิ่มอรรถรสในการอ่านบทละครได้มากยิ่งขึ้น

จากที่คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการใช้คำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส ผลการศึกษา พบการใช้คำโบราณที่แสดงอาการ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามตารางดังนี้

ตาราง 4.5 การใช้คำโบราณที่แสดงอาการ

ลำดับ	ประเภท	จำนวนคำ	คำที่ปรากฏ
1	อาการทางใจ	7	หาต้องห่วง, ขุ่นใจ, ชังน้ำหน้า, ฉงนใจ, อาทร, ปลงใจ และสนเท่ห์
2	อาการทางกาย	17	พินอบพิเทา, รั้งรอ, พิรี้พิไร, ปริปาก, ชม้อยชม้ายชายตา, วาจาพิกลพิการ, วิปลาส, พูดปด, โบย, หกคะล้ม, สามหาว, โกย, จับหวัด, หัวร่อดังม้าล่อ, ประคารมเอ็ด และกำเริบเสิบสาน
	รวม	**24 คำ**	

จากตารางข้างต้น สรุปได้ว่า คณะผู้วิจัยพบการใช้คำโบราณที่แสดงอาการปรากฏอยู่ในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาสอย่างหลากหลายเพื่อเพิ่มอรรถรสในการอ่านบทละครได้มากยิ่งขึ้น จำนวน 24 คำ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทคำโบราณที่แสดงอาการกิริยาทางใจ พบจำนวน 7 คำ ได้แก่คำว่า หาต้องห่วง หมายถึง ไม่ต้องห่วง ไม่มีอะไรต้องห่วง, ขุ่นใจ หมายถึง หมองใจ ไม่พอใจ หรือทำให้ขัดเคืองกัน, ชังน้ำหน้า หมายถึง ไม่ชอบหน้า, ฉงนใจ หมายถึง เกิดความสงสัย หรือไม่แน่ใจ รู้สึกแคลงใจ, อาทร หมายถึง ความเอื้อเฟื้อ ความเอาใจใส่ ความเป็นห่วงเป็นใย, ปลงใจ หมายถึงการตกลงใจ ตัดสินใจ หรือยอมให้เป็นเช่นนั้น และสนเท่ห์ หมายถึง ความสงสัย หรือไม่แน่ใจ

2. ประเภทคำโบราณที่แสดงอาการกิริยาทางกาย พบจำนวน 17 คำ ได้แก่คำว่า พินอบพิเทา หมายถึง การแสดงอาการนบนอบ เคารพ นอบน้อม มีสัมมาคารวะ, รั้งรอ หมายถึง รอคอย หยุดคอย, พิรี้พิไร หมายถึง ชักช้า อ้อยอิ่ง ร่ำไร, ปริปาก หมายถึง แย้มปากพูดออกมา (มักใช้ในความปฏิเสธ) เช่น อย่าปริปากบอกใครนะ, ชม้อยชม้ายชายตา หมายถึง อาการส่งสายตาโปรยเสน่ห์, วาจาพิกลพิการ หมายถึง อาการพูดไม่รู้เรื่อง หรือการใช้คำพูดที่แปลกไป, วิปลาส หมายถึง อาการผิดปกติ, พูดปด หมายถึง พูดโกหก, โบย หมายถึง การเฆี่ยน หรือตี โดยไม้หวาย, หกคะล้ม หมายถึง หกล้ม, สามหาว หมายถึง หยาบคาย โอหัง ก้าวร้าวผู้หลักผู้ใหญ่ (ใช้แก่วาจา) เช่น เด็กพูดจาสามหาวกับผู้ใหญ่, โกย หมายถึง อาการที่ใช้มือหรือสิ่งอื่นคุ้ยหรือกวาดสิ่งต่าง ๆ เช่น ข้าว ถ่าน หรือเป็นการวิ่งหนีไปโดยเร็ว, จับหวัด หมายถึง การใช้สมุนไพร เช่น ว่านเปราะ หัวหอม โขลกพอกกระหม่อมแก้หวัด, หัวร่อดังม้าล่อ หมายถึง หัวเราะเสียงดัง, ประคารม หมายถึง ปะทะคารม โต้คารม โต้เถียงตีฝีปากกัน หรือถกเถียงกัน, เอ็ด หมายถึง การตำหนิ หรือการว่ากล่าว และกำเริบเสิบสาน หมายถึง ไม่ยำเกรง ได้ใจ เหิมเกริม เป็นต้น

โดยปัจจุบันยังมีบางคำที่ยังถูกหยิบขึ้นมาใช้อยู่ เช่น พูดปด หมายถึงการพูดโกหก หกคะล้ม หมายถึงหกล้ม แต่คำนี้ส่วนมากใช้ในกลุ่มผู้สูงอายุ เขยิบ หมายถึงการขยับร่างกายยังมี การใช้คำนี้ในบางท้องถิ่น

การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกสถานที่

การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกสถานที่ เป็นคำที่ใช้เรียกตามลักษณะของสถานที่ต่าง ๆ ในอดีต อย่างเช่น ป่าผ้าเหลือง หมายถึง ตลาดผ้าเหลือง คนสมัยก่อนนิยมเรียกตลาดว่าป่าเพราะบริเวณตรงนั้นรอบล้อมไปด้วยต้นไม้มากมายที่อยู่รวมกันซึ่งเป็นคำโบราณที่ไม่นิยมใช้ในปัจจุบันแล้ว จะเห็นได้ว่าบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาสได้หยิบยกคำโบราณที่ใช้เรียกชื่อสถานที่ต่าง ๆ นั้นก็เพื่อให้เห็นความแตกต่างการใช้คำเรียกสถานในสมัยก่อนได้อย่างชัดเจน

จากที่คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการใช้คำโบราณในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ผลการศึกษาการใช้คำโบราณที่ใช้เรียกสถานที่ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามตารางดังนี้

ตาราง 4.6 การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกสถานที่

ลำดับ	ประเภท	จำนวนคำ	คำที่ปรากฏ
1	บ้าน	2	เรือน และหอนอน
2	ตลาด	1	ป่าผ้าเหลือง
	รวม	**3 คำ**	

จากตารางข้างต้น สรุปได้ว่า คณะผู้วิจัยพบการใช้คำที่ใช้เรียกสถานที่ในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส จำนวน 3 คำ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. บ้าน พบจำนวน 2 คำ ได้แก่คำว่า เรือน หมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่ยกพื้นและกั้นฝามีหลังคาคลุม สำหรับเป็นที่อยู่ และหอนอน หมายถึง สถานที่ที่ใช้สำหรับนอน

2. ตลาด พบจำนวน 1 คำ ได้แก่คำว่า ป่าผ้าเหลือง หมายถึง ตลาดขายผ้าจีวร ซึ่งคนในสมัยก่อนจะเรียกตลาดว่าป่าเพราะสถานที่ตั้งค้าขายในสมัยก่อนเต็มไปด้วยป่า

การใช้คำโบราณประเภทอื่น ๆ

การใช้คำโบราณประเภทอื่น ๆ เป็นคำที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส แต่ไม่สามารถจำแนกหมวดหมู่ตามตารางข้างต้นได้อย่างชัดเจน คณะผู้วิจัยพบว่าในบทละครมีการใช้คำโบราณอีกหลายคำ จึงจัดหมวดหมู่ของคำโบราณประเภทอื่น ๆ แบ่งออกเป็น 11 ประเภท ดังนี้

คำตอบรับ คำลงท้าย คำถาม คำปฏิเสธ คำอุทาน คำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำสันธาน การเล่นคำ และคำย้ายกลุ่ม

จากคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการใช้คำโบราณที่ปรากฏในละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ผลการศึกษาพบการใช้คำโบราณประเภทอื่น ๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามตารางดังนี้

ตาราง 4.7 การใช้คำโบราณประเภทอื่น ๆ

ลำดับ	ประเภท	จำนวนคำ	คำที่ปรากฏ
1	คำตอบรับ	4	ขอรับ, เจ้าคะ, เจ้าค่ะ และเจ้าขา
2	คำลงท้าย	5	เถิด, ด้วยหนา, กระมัง, ปะไร และจริงเชียว
3	คำถาม	8	ฤๅ, ใครหนา, ฟังรู้ความฤๅไม่, หาไม่, กี่มากน้อย, ไฉนรึนั่น, อันใด และเจ้าคะ
4	คำปฏิเสธ	10	มิได้, มิใช่, หากลัวไม่, มิดี, มิรู้, มิมีมูล, มิรู้ความ, มิเคย, มิบังควร และมิสู้ดี
5	คำอุทาน	3	พับผ่า, ตาเถรหก และอพิโถ
6	คำนาม	4	บาง, กงการ, โรงครัว และเว็จ
7	คำกริยา	12	ประวิง, ชำระความ, เพ็ดทูล, สู่รู้, มุสา, ลืมสิ้น, ทเวน, เสร็จกิจ, รับลูกไม้, สีฟัน, ต้านรับ และจัก
8	คำวิเศษณ์	6	ชั่งกระไร, หะแรก, ไขสือ, สิงคลี, โข และอึดตะปือนัง
9	คำสันธาน	2	ประหนึ่ง และแล
10	การเล่นคำ	2	เป็นบ้าตายตก และไม่รออีร้าค่าอีรม
11	คำย้ายกลุ่ม	2	กงนี้ และกรึกกรอง
	รวม	**58 คำ**	

จากตารางข้างต้น สรุปได้ว่า คณะผู้วิจัยพบว่ามีการใช้คำประเภทอื่น ๆ ในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส จำนวน 58 คำ สามารถแบ่งออกเป็น 11 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทคำตอบรับ พบจำนวน 4 คำ ได้แก่คำว่า ขอรับ, เจ้าคะ, เจ้าค่ะ และเจ้าขา

2. ประเภทคำลงท้าย พบจำนวน 5 ได้แก่คำว่า เถิด, ด้วยหนา, กระมัง, ปะไร และจริงเชียว

3. ประเภทคำถาม พบจำนวน 8 คำ ได้แก่คำว่า ฤๅ, ใครหนา, ฟังรู้ความฤๅไม่, หาไม่, กี่มากน้อย, ไฉนรึนั่น, อันใด, และเจ้าคะ

4. ประเภทคำปฏิเสธ พบจำนวน 10 คำได้แก่คำว่า มิได้, มิใช่, หากลัวไม่, มิดี, มิรู้, มิมีมูล, มิรู้ความ, มิเคย, มิบังควร และมิสู้ดี

5. ประเภทคำอุทาน พบจำนวน 3 คำ ได้แก่คำว่า พับผ่า, ตาเถรหก และอพิโถ

6. ประเภทคำนาม พบจำนวน 4 คำ ได้แก่คำว่า บาง, กงการ, โรงครัว และเว็จ

7. ประเภทคำกริยา พบจำนวน 12 คำได้แก่คำว่า ประวิง, ชำระความ, เพ็ดทูล, สู่รู้, มุสา, ต้านรับ, ลืมสิ้น, ทเวน, เสร็จกิจ, รับลูกไม้, สีฟันและจัก

8. ประเภทคำวิเศษณ์ พบจำนวน 6 คำ ได้แก่คำว่า ชั่งกระไร, หะแรก, ไขสือ, สิงคลี, โข และอึดตะปือนัง

9. ประเภทคำสันธาน พบจำนวน 2 คำ ได้แก่คำว่า ประหนึ่ง และแล

10. ประเภทการเล่นคำ พบจำนวน 2 คำ ได้แก่คำว่า เป็นบ้าตายตก และไม่รออีร้าค่าอีรม

11. ประเภทคำย้ายกลุ่ม พบจำนวน 1 คำ ได้แก่คำว่า กงนี้ หมายถึง ตรงนี้ และกรึกกรอง หมายถึง การไตร่ตรอง หรือคิดดูให้ดี เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าคำบางคำสามารถเป็นได้ทั้งคำตอบรับและคำถาม เช่น เจ้าคะ ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของประโยคนั้น ๆ และบางคำก็ยังมีใช้อยู่ในปัจจุบัน เช่น อย่าสอด หมายถึงอย่าสอดรู้ในเรื่องของคนอื่นปัจจุบันคำนี้ถือว่าเป็นคำไม่สุภาพ และคำโบราณส่วนใหญ่ก็เลิกใช้ไปแล้ว เช่น กระมัง หมายถึงคำว่าล่ะมั้งที่ใช้เป็นคำลงท้ายประโยคในการสนทนา ประวิง หมายถึงการถ่วงเวลาให้ช้าลง หัวเสื่อม หมายถึงสมองเสื่อม กงการ หมายถึงกิจการ หน้าที่ งาน ธุระ สิงคลี หมายถึงวุ่นวาย และโข หมายถึงมาก เป็นต้น

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาสครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ของศัลยา สุขะนิวัตติ์ ซึ่งมีคำโบราณที่ปรากฏจำนวนทั้งหมด 141 คำ สามารถจำแนกคำโบราณได้เป็นจำนวนทั้งหมด 7 ประเภท ได้แก่ การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกแทนชื่อ การใช้คำโบราณที่ใช้บอกเวลา การใช้คำโบราณเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การใช้คำโบราณประเภทเครื่องใช้ การใช้คำโบราณที่แสดงอาการ การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกสถานที่ และการใช้คำโบราณประเภทอื่น ๆ คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และนำเสนอผลแบบพรรณนาวิเคราะห์ ตามขอบเขตเนื้อหาต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกแทนชื่อ

คณะผู้วิจัยพบการใช้คำโบราณที่ใช้เรียกแทนชื่อในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส จำนวน 25 คำ ซึ่งคนไทยโบราณได้แบ่งคนออกเป็นชนชั้นตามชาติกำเนิด มีชนชั้นนายกับชนชั้นไพร่ หรือเรียกรวม ๆ ได้ว่าผู้น้อยกับผู้ใหญ่และยังมีการใช้เรียกแทนผู้หญิงผู้ชายตามชนชั้นที่แตกต่างกันอีกด้วย โดยสามารถแบ่งคำใช้เรียกแทนชื่อบุคคลออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1.1 ประเภทที่ใช้เรียกแทนชื่อผู้หญิง พบจำนวน 10 คำ สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1.1 กลุ่มบุคคลที่มียศ พบจำนวน 4 คำ ได้แก่ แม่นาย, คุณหญิงท่าน, คุณหญิง และนายหญิง

1.1.2 กลุ่มบุคคลทั่วไปที่ไม่มียศ พบจำนวน 5 คำ ได้แก่ แม่, อิฉัน, นาง, นัง และอี

1.1.3 กลุ่มคำที่ใช้ตำหนิ พบจำนวน 1 คำ ได้แก่ สาวเทื้อ ซึ่งมีความหมายว่าสาวใหญ่ที่ยังไม่ได้แต่งงาน

1.2 ประเภทที่ใช้เรียกแทนชื่อผู้ชาย พบจำนวน 7 คำ สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.2.1 กลุ่มบุคคลที่มียศ พบจำนวน 5 คำ ได้แก่ ขุนหลวง, ออกพระ, ออกญา, ท่านเจ้าคุณ และขุนนาง

1.2.2 กลุ่มบุคคลทั่วไปที่ไม่มียศ พบจำนวน 2 คำ ได้แก่ พ่อ และคุณพี่

1.3 ประเภทที่ใช้เรียกชื่อได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง พบจำนวน 5 คำ สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.3.1 กลุ่มบุคคลที่มียศ พบจำนวน 1 คำ ได้แก่ นายท่าน

1.3.2 กลุ่มบุคคลทั่วไปที่ไม่มียศ พบจำนวน 4 คำ ได้แก่ ข้า, ออเจ้า, เจ้า และข้าเจ้า

1.4 ประเภทที่ใช้เรียกชื่อข้าทาส พบจำนวน 2 คำ ได้แก่ บ่าวและไพร่

1.5 ประเภทที่ใช้เรียกชื่อคนรัก พบจำนวน 1 คำ ได้แก่ คู่หมาย

2. การใช้คำโบราณที่ใช้บอกเวลา

คณะผู้วิจัยพบการใช้คำที่ใช้บอกเวลาในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส จำนวน 11 คำ ซึ่งในอดีตมีการนับเวลาที่แตกต่างจากปัจจุบันเป็นอย่างมาก คำว่าเวลาจะเรียกเป็นยาม และเวลาในแต่ละนาที แต่ละชั่วโมง ก็มีวิธีการและชื่อเรียกเฉพาะ ดังนี้

2.1 วิธีการนับแบบกำหนดชั่วโมงหรือระบุเวลาที่ชัดเจน พบจำนวน 4 คำ ได้แก่ 5 บาท หมายถึงครึ่งชั่วโมงหรือ 30 นาที, 10 บาท หมายถึงหนึ่งชั่วโมงหรือ 60 นาที, ชั่วยาม หมายถึงสองชั่วโมงหรือ120 นาที,และย่ำรุ่ง หมายถึงเวลาหกโมงเช้า

2.2 วิธีการบอกเวลาในช่วงกลางคืน พบจำนวน 1 คำ ได้แก่ ยาม หมายถึงการนับเวลาช่วงกลางคืน ในหนึ่งคืนจะแบ่งเป็น 3 ยาม ในหนึ่งยามแบ่งออกเป็น 4 ชั่วโมง

2.3 การบอกเวลาแบบไม่ระบุเวลาที่ชัดเจน พบจำนวน 4 คำ ได้แก่ เพลาชาย หมายถึงเวลาช่วงบ่าย, ประวิง หมายถึงการถ่วงเวลาให้ช้าออกไป, สักปะเดี๋ยว หมายถึงสักครู่ และคราวนี้ หมายถึงครั้งนี้

2.4 การระบุเวลาที่กำลังจะเกิดขึ้น พบจำนวน 2 คำ ได้แก่ วันพรุ่ง หมายถึงวันพรุ่งนี้ และวันปะรืน หมายถึง วันถัดจากพรุ่งนี้ไปอีกหนึ่งวันหรือเรียกว่าวันมะรืนในปัจจุบัน

3. การใช้คำโบราณเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต

คณะผู้วิจัยพบการใช้คำโบราณเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตจำนวน 5 คำ เป็นการเรียกชื่อแทนการกระทำต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของคนโบราณหรือเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทย นั่นก็คือการทำกิจวัตรประจำวัน ซึ่งแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ ประเภทการแต่งกาย และประเภทวิถีชีวิต ดังนี้

3.1 ประเภทการแต่งกาย พบจำนวน 3 คำ ได้แก่ ผลัดผ้า หมายถึง การถอดหรือเปลี่ยนเสื้อผ้า, ผลัดหน้านวล หมายถึง การแต่งหน้า ทาแป้ง หรือทำให้หน้าขาว และสีปาก หมายถึง การทาปากทำให้ปากมีสีสันสวยงามอมชมพู และดูมีสุขภาพปากที่ดี

3.2 ประเภทวิถีชีวิต พบจำนวน 2 คำ ได้แก่ กรองมาลัย หมายถึง การร้อยพวงมาลัย และอบร่ำ หมายถึง การทำให้เสื้อผ้าหอม โดยคำที่พบนั้นเป็นคำที่โบราณที่ไม่ถูกนำมาใช้แล้วในปัจจุบัน

4. การใช้คำโบราณประเภทเครื่องใช้

คณะผู้วิจัยพบการใช้คำในประเภทของใช้จากบทละครบุพเพสันนิวาส จำนวน 15 คำ ซึ่งการใช้คำโบราณที่เกี่ยวข้องกับของใช้นั้น เป็นการเรียกชื่อของใช้ที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ของใช้

บางชนิด มีการเรียกชื่อตามลักษณะการใช้งานของสิ่งนั้นโดยตรง แต่บางชนิดอาจมีการเลียนแบบลักษณะการใช้งานของสิ่งนั้น จะเห็นได้ว่ามีคำโบราณที่ใช้เรียกสิ่งของต่าง ๆ แตกต่างจากปัจจุบัน โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

4.1 ประเภทเครื่องใช้สำหรับผู้หญิง พบจำนวน 3 คำ ได้แก่ น้ำอบน้ำปรุง หมายถึงน้ำที่ปรุงด้วยเครื่องหอมแล้วอบด้วยควันกำยานหรือเทียนอบ, ชาด หมายถึงวัตถุสีแดงสดชนิดหนึ่ง เป็นผงก็มี เป็นก้อนก็มีใช้ทำยาไทยหรือประสมกับน้ำมันสำหรับประทับตราหรือทาสิ่งของ และอานม้า หมายถึงการนำเอากาบมะพร้าวมาใส่ในผ้าใช้แทนผ้าอนามัยในปัจจุบัน

4.2 ประเภทเครื่องใช้สำหรับผู้ชาย พบจำนวน 1 คำ ได้แก่ หีบเครื่องยศ หมายถึงเครื่องยศที่แสดงฐานะและตำแหน่งของผู้ถือยศ

4.3 ประเภทเครื่องใช้ในครัวเรือน พบจำนวน 9 คำ ได้แก่ สำรับหม้อน้ำมูตร หมายถึงโถใส่น้ำปัสสาวะหรือถ่ายเบา, ถือไต้ หมายถึง ไต้ไฟที่ใช้ให้แสงสว่าง ทำจากขี้ชันมันยางห่อด้วยกาบหมากหรือเรียกว่าทางหมาก, สำรับผ้า หมายถึง การจัดเตรียมผ้าให้เป็นระเบียบ, คันฉ่อง หมายถึง กระจก, ผ้าผ่อน หมายถึง ผ้าที่ใช้นุ่งห่มทั่วไป, ผ้าผวย หมายถึง ผ้าห่ม หรือผ้านวม, จอก หมายถึง ภาชนะเล็ก ๆ รูปทรงกระบอก ใช้กินยา หรือดื่มเหล้า ใช้เป็นลักษณะนาม เช่น เหล้า 3 จอก, เตียบ หมายถึง ภาชนะ มีเชิงคล้ายพาน ปากกว้างมีฝาปิด ทำด้วยไม้ไผ่สานลงรัก หรือประดับมุก หรือทำด้วยทองเหลือง มักใช้ใส่อาหารถวายพระ และตวัก หมายถึง อุปกรณ์สำหรับตักข้าวและแกง มีด้ามจับทำด้วยไม้ กะลา พลาสติก โลหะ เป็นต้น

4.4 ประเภททรัพย์สินมีค่า พบจำนวน 2 คำ ได้แก่ เบี้ย หมายถึง เงิน หรือ อัฐ คนโบราณใช้เปลือกหอยเบี้ยเป็นวัตถุกลางสำหรับซื้อขายสิ่งของ เรียกว่า เบี้ย มีอัตรา 100 เบี้ย เป็น 1 อัฐ จึงเรียกคำว่า เบี้ย เป็นเงินติดมาจนทุกวันนี้ เช่น เบี้ยประชุม เบี้ยประกัน เบี้ยเลี้ยงชีพ และห่อเงิน หมายถึง การนำเงินมาห่อหุ้มด้วยผ้า ทำให้มีลักษณะคล้ายถุงเล็ก ๆ เป็นต้น

5. การใช้คำโบราณที่แสดงอาการ

คณะผู้วิจัยพบการใช้คำโบราณที่แสดงอาการบ่งบอกถึงกริยาท่าทาง สภาพความเป็นอยู่ จำนวน 24 คำ ซึ่งบทละครเรื่อง บุพเพสันนิวาสมีเนื้อหาส่วนใหญ่ที่กล่าวถึงผู้คนในสมัยอยุธยา การใช้ภาษาของตัวละครจึงเป็นภาษาโบราณหรือถ้อยคำที่ไม่ค่อยปรากฏในการสื่อสารของคนยุคปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาสมีการใช้คำโบราณ ที่แสดงอาการอย่างหลากหลายเพื่อเพิ่มอรรถรสในการอ่านบทละครได้มากยิ่งขึ้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.1 ประเภทคำโบราณที่แสดงอาการกิริยาทางใจ พบจำนวน 7 คำ ได้แก่คำว่า หาต้องห่วง หมายถึง ไม่ต้องห่วง ไม่มีอะไรต้องห่วง, ขุ่นใจ หมายถึง หมองใจ ไม่พอใจหรือทำให้ขัดเคืองกัน, ชังน้ำหน้าหมายถึง ไม่ชอบหน้า, ฉงนใจ หมายถึง เกิดความสงสัย หรือไม่แน่ใจ รู้สึกแคลงใจ, อาทร

หมายถึง ความเอื้อเฟื้อ ความเอาใจใส่ ความเป็นห่วงเป็นใย, ปลงใจ หมายถึงการตกลงใจ ตัดสินใจ หรือยอมให้เป็นเช่นนั้น และสนเท่ห์ หมายถึง ความสงสัย หรือไม่แน่ใจ

5.2 ประเภทคำโบราณที่แสดงอาการกิริยาทางกาย พบจำนวน 17 คำ ได้แก่คำว่า พินอบพิเทา หมายถึง การแสดงอาการนบนอบ เคารพ นอบน้อม มีสัมมาคารวะ, รั้งรอ หมายถึง รอคอย หยุดคอย, พิรี้พิไร หมายถึง ชักช้า อ้อยอิ่ง ร่ำไร, ปริปาก หมายถึง แย้มปากพูดออกมา (มักใช้ในความปฏิเสธ) เช่น อย่าปริปากบอกใครนะ, ชม้อยชม้ายชายตา หมายถึง อาการส่งสายตาโปรยเสน่ห์, วาจาพิกลพิการ หมายถึง อาการพูดไม่รู้เรื่อง หรือการใช้คำพูดที่แปลกไป, วิปลาส หมายถึง อาการผิดปกติ, พูดปด หมายถึง พูดโกหก, โบย หมายถึง การเฆี่ยน หรือตี โดยไม้หวาย, หกคะล้ม หมายถึง หกล้ม, สามหาว หมายถึง หยาบคาย โอหัง ก้าวร้าวผู้หลักผู้ใหญ่ (ใช้แก่วาจา) เช่น เด็กพูดจาสามหาวกับผู้ใหญ่, โกย หมายถึง อาการที่ใช้มือหรือสิ่งอื่นคุ้ยหรือกวาดสิ่งต่าง ๆ เช่น ข้าว ถ่าน หรือเป็นการวิ่งหนีไปโดยเร็ว, จับหวัด หมายถึง การใช้สมุนไพร เช่น ว่านเปราะหัวหอม โขลกพอกกระหม่อม แก้หวัด, หัวร่อดังม้าล่อ หมายถึง หัวเราะเสียงดัง, ประคารม หมายถึง ปะทะคารม โต้คารม โต้เถียงตีฝีปากกัน หรือถกเถียงกัน, เอ็ด หมายถึง การตำหนิ หรือการว่ากล่าว และกำเริบเสิบสาน หมายถึง ไม่ยำเกรง ได้ใจ เหิมเกริม

6. การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกสถานที่

คณะผู้วิจัยพบการใช้คำที่ใช้เรียกสถานที่ จำนวน 3 คำ เป็นการใช้เรียกตามลักษณะของสถานที่ต่าง ๆ ในอดีต เพื่อให้เห็นความแตกต่างของการใช้คำเรียกสถานที่ในสมัยก่อนได้อย่างชัดเจน ในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

6.1 บ้าน พบจำนวน 2 คำ ได้แก่คำว่า เรือน หมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่ยกพื้นและกั้นฝา มีหลังคาคลุม สำหรับเป็นที่อยู่ และหอนอน หมายถึง สถานที่ที่ใช้สำหรับนอน

6.2 ตลาด พบจำนวน 1 คำ ได้แก่คำว่า ป่าผ้าเหลือง หมายถึง ตลาดขายผ้าจีวร ซึ่งคนในสมัยก่อนจะเรียกตลาดว่าป่าเพราะสถานที่ตั้งค้าขายในสมัยก่อนเต็มไปด้วยป่า

7. การใช้คำโบราณประเภทอื่น ๆ

คณะผู้วิจัยพบว่าการใช้คำประเภทอื่น ๆ จำนวน 58 คำ เป็นคำที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส แต่ไม่สามารถจำแนกหมวดหมู่ได้อย่างชัดเจน จึงจัดเข้าอยู่ในหมวดหมู่ของคำโบราณประเภทอื่น ๆ แบ่งออกเป็น 11 ประเภท ดังนี้

7.1 คำตอบรับ พบจำนวน 4 คำ ได้แก่คำว่า ขอรับ, เจ้าคะ, เจ้าค่ะ และเจ้าขา

7.2 คำลงท้าย พบจำนวน 5 คำ ได้แก่คำว่า เถิด, ด้วยหนา, กระมัง, ปะไร และจริงเชียว

7.3 คำถาม พบจำนวน 9 คำ ได้แก่คำว่า ฤๅ, ใครหนา, ฟังรู้ความฤๅไม่, หาไม่, กี่มากน้อย, ไฉน, รึนั่น, อันใด และเจ้าคะ

7.4 คำปฏิเสธ พบจำนวน 10 คำ ได้แก่คำว่า มิได้, มิใช่, หากลัวไม่, มิดี, มิรู้, มิมีมูล, มิรู้ความ, มิเคย, มิบังควร และมิสู้ดี

7.5 คำอุทานพบ จำนวน 3 คำ ได้แก่คำว่า พับผ่า, ตาเถรหก และอพิโถ

7.6 คำนาม พบจำนวน 4 คำ ได้แก่คำว่า บาง, กงการ, โรงครัว และเว็จ

7.7 คำกริยา พบจำนวน 12 คำ ได้แก่คำว่า ประวิง, ชำระความ, เพ็ดทูล, สู่รู้, มุสา, ต้านรับ, ลืมสิ้น, ทเวน, เสร็จกิจ, รับลูกไม้, สีฟัน และจัก

7.8 คำวิเศษณ์ พบจำนวน 6 คำ ได้แก่คำว่า ชั่งกระไร, หะแรก, ไขสือ, สิงคลี, โข และอึดตะปือนัง

7.9 คำสันธาน พบจำนวน 2 คำ ได้แก่คำว่า ประหนึ่ง และแล

7.10 การเล่นคำ พบจำนวน 2 คำ ได้แก่คำว่า เป็นบ้าตายตก และไม่รออีร้าค่าอีรม

7.11 คำย้ายกลุ่ม พบจำนวน 2 คำ ได้แก่คำว่า กงนี้ และกรึกกรอง

อภิปรายผล

จากการศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส คณะผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้คำโบราณที่ใช้เรียกแทนชื่อ การใช้คำโบราณที่ใช้บอกเวลา การใช้คำโบราณเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การใช้คำโบราณประเภทเครื่องใช้ การใช้คำโบราณที่แสดงอาการ การใช้คำโบราณที่ใช้เรียกสถานที่ และการใช้คำโบราณประเภทอื่น ๆ โดยเลือกศึกษาจากบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส จำนวน 16 ตอน คณะผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับงานวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ของศัลยา สุขะนิวัตติ์ คณะผู้วิจัยพบว่าคำบางคำที่ปรากฏก็เลิกใช้แล้ว บางคำก็มีการเปลี่ยนเสียงเป็นอีกอย่างหนึ่ง หรือแม้กระทั่งความหมายของคำ ๆ นั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาด้วย เนื่องจากละครเรื่องบุพเพสันนิวาส เป็นละครแนวพีเรียด (Period) บอกเล่าถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ผู้แต่งมีการใช้ภาษาหรือคำพ้นสมัยเข้ามาทำให้ละครมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยพบว่าคำโบราณที่ใช้เรียกแทนชื่อมีความน่าสนใจมากที่สุด โดยพบคำประเภทนี้จำนวน 25 คำ สาเหตุที่คำโบราณประเภทนี้มีความน่าสนใจเป็นเพราะบทละครส่วนใหญ่เป็นบทพูดสนทนาระหว่างตัวละครด้วยกัน จึงทำให้มีการใช้คำเหล่านี้เข้ามาเพื่อเพิ่มอรรถรส ในบทละครจะได้ยินคำว่า ออเจ้า บ่อยจนเป็นที่ติดหูผู้ที่ได้รับชม เพราะเป็นคำที่ใช้เรียกแทนชื่อของผู้ที่มีอายุน้อยกว่าตน อีกทั้งยังถือว่าเป็นคำพ้นสมัยที่ไม่นิยมใช้กันแล้วในปัจจุบัน เมื่อนำกลับมาใช้ในบทละครจึงกลายเป็นกระแสที่โด่งดังตลอดระยะเวลาที่ละครเรื่องนี้ออกอากาศให้รับชม นอกจากคำว่า ออเจ้า ยังมีคำว่า ขุนหลวง เป็นคำที่ใช้เรียกแทนชื่อพระมหากษัตริย์ในสมัยโบราณ และสาวเทื้อ เป็นคำที่ใช้เรียกแทนสาวใหญ่ที่ยังไม่ได้แต่งงาน ซึ่งถือเป็นคำพ้นสมัยและเลิกใช้แล้วในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีคำที่ตกทอดมาสู่ปัจจุบันหรือ

เป็นคำที่ใช้กันในบางกลุ่ม เช่น คุณหญิง ซึ่งใช้เรียกผู้หญิงที่มีฐานะ คำว่า นัง และอี ในปัจจุบันเป็นคำที่ไม่สุภาพหรือคำต่ำที่ใช้เรียกนำหน้าชื่อ คำที่พบเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของฐานะทางสังคมและความเปลี่ยนแปลงจากอดีตถึงปัจจุบันได้อย่างชัดเจน งานวิจัยเรื่องนี้จึงสอดคล้องกับแนวคิดของประทีป วาทิกทินกร (2514, น. 9) ที่กล่าวว่าคำโบราณเป็นคำที่ใช้ในสมัยโบราณ และในปัจจุบันก็เลิกใช้ไปแล้ว หรืออาจจะมีบางคำที่ยังใช้อยู่แต่อาจจะใช้กันเฉพาะบางกลุ่มเท่านั้น เช่น ลางที จำเดิมแต่ และแล จากการสังเกตคำโบราณที่ใช้เรียกแทนชื่อในบทละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส ทำให้เห็นถึงประเด็นที่สอดคล้องกันระหว่างแนวคิดกับงานวิจัย

2. การใช้คำโบราณที่ใช้บอกเวลาในบทละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส ผลการวิจัยพบว่าคำโบราณที่ใช้บอกเวลามีหลายประเด็นที่น่าสนใจ โดยคณะผู้วิจัยพบคำโบราณประเภทนี้จำนวน 11 คำ สาเหตุที่น่าสนใจอาจเป็นเพราะบทละครเรื่องนี้เป็นละครแนวย้อนยุค และบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ จึงทำให้มีเรื่องของเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง การนับเวลาในอดีตมีชื่อเรียกต่างกับปัจจุบันเป็นอย่างมาก เช่น การนับเวลาแบบเป็นชั่วโมง 1 ชั่วโมง จะเรียกว่า 10 บาท ครึ่งชั่วโมงหรือ 30 นาที เรียกว่า 5 บาท ซึ่งปัจจุบันได้เลิกใช้คำเหล่านี้แล้ว แต่ผู้แต่งได้นำมาใช้เพื่อให้บทละครสมจริงมากยิ่งขึ้น จนกลายจุดที่น่าสนใจของผู้ที่ได้รับชม อีกทั้งยังมีคำที่พบเจอในปัจจุบันแต่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านของเสียงจนเพี้ยนกลายเป็นอีกหนึ่งคำ เช่นคำว่า เพลา เพี้ยนมาเป็น เวลา สาเหตุที่มีการเปลี่ยนแปลงอาจเป็นเพราะอิทธิพลในด้านของภาษาที่เข้ามาในประเทศมากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของอดีตและปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ทำให้งานวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ เสถียรโกเศศ (2522, น. 16-17) ที่กล่าวว่าภาษาปัจจุบันและภาษาโบราณแม้จะเป็นภาษาเดียวกันแต่ก็ไม่ได้เหมือนกัน บางคำอาจมีการเลิกใช้ไปแล้ว บางคำอาจมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของเสียง จากการสังเกตคำโบราณที่ใช้บอกเวลาในบทละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส ทำให้เห็นว่ามีประเด็นที่สอดคล้องกันระหว่างแนวคิดและงานวิจัย

3. การใช้คำโบราณที่เกี่ยวข้องกับของใช้ในบทละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส ผลการวิจัยพบคำโบราณที่เกี่ยวข้องกับของใช้จำนวน 15 คำ บอกเล่าเรื่องราวโดยการนำเสนอคำโบราณผ่านการดำเนินชีวิตของคนในสมัยก่อน ซึ่งในชีวิตประจำวันของแต่ละบ้านก็จะมีเรื่องของใช้เข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้แต่งเลือกนำคำโบราณที่เกี่ยวข้องกับของใช้บางชนิดที่ปัจจุบันไม่ใช้แล้ว เช่นคำว่า คันฉ่อง ที่หมายถึงกระจกมาเป็นตัวดำเนินเรื่องในฉากของคู่พระนาง จนทำให้ผู้ที่ได้รับชมนำมาพูดกันจนเป็นกระแสที่โด่งดัง ทำให้บทละครเรื่องนี้มีความสมบูรณ์และน่าสนใจเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังมีคำที่เลิกใช้แล้วในปัจจุบัน เช่น อานม้า ในที่นี้หมายถึงการนำเอากาบมะพร้าวมาใส่ในผ้า และใช้แทนผ้าอนามัยในปัจจุบัน แต่ลักษณะของการใช้งานคล้ายกับการนั่งขี่ม้า คนในสมัยโบราณจึงเรียกว่าอานม้า คำว่า ชาด หมายถึง วัตถุสีแดงสดชนิดหนึ่ง เป็นผงก็มี เป็นก้อนก็มี ใช้ทำยาไทยหรือประสมกับน้ำมันสำหรับประทับตราหรือ ทาสิ่งของ นอกจากนี้ยังมีคำที่ยังใช้อยู่แต่อาจจะใช้เฉพาะกลุ่มเท่านั้น เช่น ผ้าผวย หมายถึง ผ้าห่มหรือผ้านวม ผ้าผ่อน หมายถึง ผ้าที่ใช้นุ่งห่มทั่วไป แต่ส่วนใหญ่ก็ไม่นิยมใช้คำเหล่านี้แล้ว และคำว่า

เบี้ย หมายถึง เงิน หรือ อัฐ คนโบราณใช้เปลือกหอยเบี้ยเป็นวัตถุกลางสำหรับซื้อขายสิ่งของ ในปัจจุบันจึงเรียกคำว่า เบี้ย เป็นเงินติดมาจนทุกวันนี้ เช่น เบี้ยประชุม เบี้ยประกัน และเบี้ยเลี้ยงชีพ คำเหล่านี้แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน ทำให้งานวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของประทีป วาทิกทินกร (2514, น. 9) ที่กล่าวว่าคำโบราณคือคำที่เลิกใช้ไปแล้ว แต่อาจจะมีบางคำที่ยังใช้อยู่ในปัจจุบันแต่ใช้กันเฉพาะกลุ่มเท่านั้น จากการสังเกตคำโบราณที่เกี่ยวกับของใช้ในบทละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส ทำให้เห็นถึงความสอดคล้องระหว่างแนวคิดและงานวิจัย

จะเห็นได้ว่าการศึกษาวิจัยคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส ของศัลยา สุขะนิวัตติ์ ซึ่งเป็นการศึกษาการนำคำโบราณมาใช้ในบทละครของผู้แต่ง ทำให้ละครมีความสมจริงมากยิ่งขึ้น และการวิจัยครั้งนี้ทำให้เห็นว่าคำบางคำที่เราใช้กันในปัจจุบันล้วนมีมาแต่สมัยโบราณ ไม่ใช่คำที่เกิดขึ้นใหม่ และคำบางคำที่ปรากฏก็เป็นคำที่เลิกใช้ไปแล้วในปัจจุบัน พอมีการนำกลับมาใช้ในบทละครจึงทำให้คนดูสนใจเป็นอย่างมาก อีกทั้งละครเรื่องนี้ยังมีการนำเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เรตติ้งของละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส ได้รับความนิยมสูงสุด ตั้งแต่ประเทศไทยเข้าสู่ยุคทีวีดิจิทัล และมีคุณค่าต่อสังคม ช่วยให้คนดูเข้าใจสังคมในอดีตและปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

จากการศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ผู้อ่านสามารถนำความรู้จากการศึกษาคำโบราณที่ได้ไปเป็นแนวคิดในการพัฒนาตนเองเพื่อใช้ประกอบในการเรียนการสอนและวิจัยเล่มนี้สามมารถเป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับคำโบราณและการวิเคราะห์บทละครได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิเคราะห์ บทประพันธ์จากนวนิยายที่นำมาผลิตเป็นละครโทรทัศน์ เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการการทำงานและเป็นอีกมิติหนึ่งที่จะเห็นทั้งความแตกต่างและความหลากหลายในขั้นตอนการผลิต

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงการศึกษาธิการ. (2541). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กฤติญา กวีจารุกรณ์. (2561). *บทความการนำเสนอวิจัยเปรียบเทียบบทละครโทรทัศน์กับการผลิตสู่การออกอากาศ กรณีศึกษา:ละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส*. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จาก http://research.bkkthon.ac.th/

จุฑารัตน์ เกตุปาน. (2553). *การศึกษาวิเคราะห์คำโบราณจากจารึกสมัยกรุงสุโขทัยที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564. จาก http://www.human.nu.ac.th/jhnu/file/journal/

ชไมพร. (2544). *ประวัติของละครโทรทัศน์ไทย*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2564. จากhttps://sites.google.com/site/chamaiporn/

ฐิติรัตน์ เกิดหาญ. (2558). *นาฏศิลป์ไทย*. ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.

ณัฐ ภมรประวัติ. (2534). *ภาษากับสังคม*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2564. จาก http://portal5. udru.ac.th/ebook/pdf/upload/

ทักษิณ ชินวัตร. (2544). *ภาษากับสังคม*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2564. จาก http://portal5.udru.ac.th/

นพมาศ แววหงส์. (2550). *ปริทัศน์ศิลปะการละคร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประทีป วาทิกทินกร. (2514). *การใช้ภาษา*. พระนคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (2554). สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2564. จาก https://dictionary.orst.go.th/

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (2554). *ละคร*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2564. จาก https://dictionary.orst.go.th/

ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *ละคร*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

วรุณญา อัจฉริยบด. (2561). *การตีความฉากตลาด จากนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบุพเพสันนิวาส*. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2564. จาก http://www.elfhs.ssru.ac.th/

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์. (2519). *ภาษาและภาษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่าพระจันทร์.

วิสุทธิ์ บุษยกุล. (2541). *ภาษากับสังคม*. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2564 จาก http://portal5. /udru.ac.th/ebook/

วีณา วีสเพ็ญ. (2549). *วรรณคดีการละคร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สดใส พันธุมโกมล. (2531). *เอกสารประกอบการสอนวิชาปริทัศน์ศิลปะการละคร.* กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สรรัตน์ จิรบวรวิสุทธ. (2562). *สุนทรียทัศน์ของผู้ชมชาวจีนที่มีต่อละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส.* สืบค้นเมื่อ 23 มกราคม 2564. จาก https://so06.tci-thaijo.org/index.php/

สิทธิประนารีรัตน์ (ม.ป.ป.). *การเขียนบทละคร.* สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2564. จาก https://sites.google.com/

สินียา ไกรวิมล. (2545). *ลักษณะของบทละครโทรทัศน์ไทยที่ได้รับความนิยมช่วงหลังข่าวจากปี พ.ศ. 2535 – 2544*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์. (2537). *การละครไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไทย วัฒนาพานิช.

สุมนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์. (2541). *การละครไทย.* กรุงเทพฯ: ไทย วัฒนาพานิช.

เสฐียรโกเศศ (พระยาอนุมานราชธน). (2522). *นิรุกติศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์คลังวิทยา.

อรไท ใหญ่แทนคุณ. (2534). *การวิเคราะห์ศัพท์โบราณจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. กรุงเทพฯ: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.

อรวรรณ บุญยฤทธิ์. (2556). *การศึกษารูปคำภาษามอญโบราณจากจารึกที่พบในประเทศไทย ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12-17*. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2564. จาก http://www.sure.su.ac.th/

ประวัติย่อผู้ทำวิจัย

ชื่อ	นางสาวฤตินันท์ ปรางค์ชัยภูมิ
วันเดือนปีเกิด	26 ตุลาคม 2542
สถานที่เกิด	อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	51 หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านบัว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ 36120
อีเมล์	rutinan66@gmail.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2561	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2560	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนโนนกอกวิทยา อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ประวัติย่อผู้ทำวิจัย

ชื่อ	นางสาวณัฐวดี เวินเสียง
วันเดือนปีเกิด	13 มรกราคม 2543
สถานที่เกิด	อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	53 หมู่ที่ 3 ตำบลสุขไพบูลย์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา 30330
อีเมล์	funfun24425@gmail.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2561	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2560	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนหนองกี่พิทยาคม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

ประวัติย่อผู้ทำวิจัย

ชื่อ	นางสาวมานิตา มีเชื้อ
วันเดือนปีเกิด	10 สิงหาคม 2542
สถานที่เกิด	อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	186 หมู่ที่ 1 ตำบลเสิงสาง อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา 30330
อีเมล์	ann.annmanita@gmail.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2561	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2560	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนเสิงสาง อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา

ประวัติย่อผู้ทำวิจัย

ชื่อ	นางสาวจุฑามาศ เพ่งพิศ
วันเดือนปีเกิด	18 กันยายน 2543
สถานที่เกิด	อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	129 หมู่ที่ 10 ตำบลเมืองไผ่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ 31210
อีเมล์	Juthamat24399@gmail.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2561	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2560	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนหนองกี่พิทยาคม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

ประวัติย่อผู้ทำวิจัย

ชื่อ	นางสาวกัญญารัตน์ ศรีสุข
วันเดือนปีเกิด	17 พฤศจิกายน 2542
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	281 หมู่ที่ 6 ตำบลวัดธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43000
อีเมล์	kyrs.ppp@gmail.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2561	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2560	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย